8

INV. №

Ҳақсевар, она юрт, мангу бўл обод!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

Вилоят ижтимоий-сиёсий газетаси ♦ TOSHKENT HAQIQATI

1928 йил 11 декабрда асос солинган • 2000 йил 15 ноябрь, чоршанба • №88 (11.273) • Эркин нархда сотилади

Вилоят хокимлигида

ФАРЗАНДЛАРИ СОҒЛОМ ЮРТ ҚУДРАТЛИ БЎЛУР

Вилоят хокимлигида Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг ўн йиллигига бағишлаб, «Фарзандлари соғлом юрт кудратли бўлур» шиори остида умумий ўрта таълим мактаб ўқувчиларининг «Олимпиада умидлари–2001» спорт мусобақаларини ўтказишга бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди.

Йиғилишни вилоят ҳокимининг ўринбосари А. Раҳимбердиев бошқарди. Унда вилоят шаҳар ва туманлари ҳокимларининг ижтимоий масалалар бўйича муовинлари ҳамда жойлардаги халқ таълими бўлимларининг раҳбарлари иштирок этдилар.

Кун тартибидаги масала юзасидан ахборот берган вилоят халқ таълими бошқармасининг бошлиғи О. Тожиев йиғилганларни ўтказилажак спорт мусобақалари Низоми билан таништирди. Шунингдек, нотиқ «Олимпиада умидлари – 2001» мусобақаларида вилоятдаги 891та мактаб фаол иштирок этажагини, мазкур тадбирда 522 минг ўқувчи бевосита қатнашишини маълум қилди.

Халқ таълими вазирлиги ҳамда бир қанча нуфузли идоралар, ташкилотлар саъй-ҳаракати билан ташкил этилаётган бу кенг кўламли тадбир мобайнида енгил атлетика, баскетбол, волейбол, шохмот, стол тенниси, футбол, қўл тўпи каби спортнинг етти тури бўйича беллашувлар ўтказилади. Тадбирнинг турли босқичларида кўплаб жамғарма ва ташкилотлар ҳомийлик қилиши назарда тутилган.

Миллий дастур

КОЛЛЕЖ БУНЁД ЭТИЛМОҚДА

Ангрен кўркига хол бўлиб тушган бу бино ўзининг муҳташамлиги билан теварақдагиларидан ажралиб туради. У коллеж учун мўлжалланган бўлиб, махсус лойиҳа асосида барпо этилаяпти.

Унда 900 нафар ёшлар маиший хизмат тармоқларида ишлаш «сир»ларини ўрганадилар. Бу илм-ҳунар даргоҳини бунёд этиш ишлари бошлаб юборилганига бир йил ҳам бўлгани йўқ. Лекин, шу қисқа муддат ичида катта ҳажмдаги қурилиш амалга оширилди. Унинг барча бинолари қад кўтарди. Шу кунларда эса уларга пардоз бериш ниҳоясига етказилмоқда. Иншоотнинг бош пудратчиси – «Ўзбекшахтақурилиш» ҳиссадорлик жамияти ва унга кўмаклашган ёрдамчи пудратчи ташкилотлар ҳозиргача 900 миллион сўмдан кўпроқ сармоя ўзлаштирдилар.

Замон талаблари ҳамда миллий меъморчилик анъаналари асосида яратилаётган коллежда тўрт қаватли бинодан ташқари қатор қўшимча бинолар ҳам қад кўтарди. Жумладан, 200 ўринли ётоқхона, спортнинг ҳар хил турлари билан шуғулланиш учун барча шароитлар яратиб берилган заллар қурилди. Таълим-тарбия жараёнида замонавий ўқув қуролларидан кенг фойдаланиш назарда тутилган. Чунончи, иккита синфхонага 32та компьютер ўрнатилади. Шунингдек, хоналарнинг бирида 24та лингафон ишлайдиган бўлади.

Коллеж бинокорлари уни жорий йил охиригача фойдаланишга топширишга аҳд қилишган. Ҳозирги вақтда қурилишда қатнашаётган 400 нафардан ортиқ бунёдкорларнинг фикри-зикри шу ваъданинг устидан чиқишга қаратилган. Айниқса, 30 йилдан бери бўёқчилик касбини улуғлаб келаётган Ляля Давлетшина, сувоқчилардан Татьяна Махлайд, Инна Сейфершаева, ғишт терувчи Андрей Сафишев, бригадир Ботирхон Усмоновлар меҳнатда жонбозлик кўрсатмоқдалар.

СУРАТЛАРДА: коллеж асосий биносининг ташқи кўриниши; ғишт терувчи Андрей Сафишев, коллеж қурилиши бошлиғи Умаржон Комилов, бригада бошлиғи Ботирхон Усмоновлар иш юзасидан ўзаро суҳбатлашмоқдалар.

Дилшод АҲМЕДОВ олган суратлар.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИДА

14 ноябрь куни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгашининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди.

Мажлисни Олий Мажлис раиси Э.Халилов бошқарди. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг тўртинчи сессиясини 2000 йил 14 декабрь куни Тошкент шаҳрида чақириш тўғрисида қарор қабул қилди.

Ушбу масала Кенгаш аъзолари томонидан талабчанлик билан муҳокама қилиниб, сессия кун тартибига киритилган ҳар бир қонун лойиҳаси ҳамда бошқа ҳужжатлар қўмита ва комиссиялар томонидан маромига етказилиши ва жойлардаги барча депутатларга тез кунларда етказилиши зарурлиги алоҳида қайд этиб ўтилди. Учинчи сессияда биринчи ўқишда маъқулланган ва умумхалқ муҳокамаси учун оммавий ахборот воситаларида эълон қилинган қонун лойиҳалари юзасидан келиб тушган таклиф ва мулоҳазалар шуни кўрсатмоқдаки, деб таъкидлади Э.Халилов, кенг жамоатчилик келгусидаги ижтимоий муносабатларимизни тартибга солиб турадиган қонунларимиз замон талабларига мос бўлишини ва тараққиётимизга хизмат қилишини истайди. Шу боисдан ҳам лойиҳаларга доир жиддий мазмун касб этган кўплаб таклифлар қўмита ва комиссияларга ҳанузгача келиб тушмоқда. Афсуски, мамлакатимиздаги мавжуд расмий сиёсий партиялар, хусусан, парламентдаги партия фракцияларида ана шундай фаоллик, талабчанлик деярли сезилмайди.

Улар ўртасидаги жонли баҳслар сессия ҳукмига ҳавола этилаётган ҳужжатлар юзасидан амалий мунозаралар қабул қилинажак қонунларимизда жамият барча сиёсий кучларининг манфаатларини ифода этиш имконини берган бўлур эди.

Кенгаш мажлисида Олий Мажлиснинг тўртинчи сессиясига тайёргарлик кўриш ва ўтказиш мақсадида парламент раисининг ўринбосари Б.Бугров раҳбарлигидаги депутатлар ишчи гуруҳи тузилди.

(ЎзА).

Алломаларимиз
Имом ал-Мотуридийнинг 1130 ва Бурҳонуддин ал-Марғинонийнинг хижрий 910 йиллигига

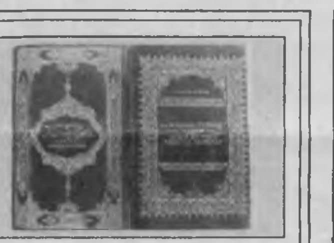

Ўзбекистон деб ном олган юртимиз табаррук замин эканлигини бугунги кунда ҳеч ким инкор эта олмайди. Диний илмларда ҳам, дунёвий илмларда ҳам жумла жаҳонни лол қолдирган, тарихий кашфиётлар ва ўлмас таълимотлар яратган юзлаб буюк алломалар айнан шу хосиятли заминда камолга етганлар. Мустақиллигимизнинг фарахбахш нурлари туфайли неча йиллардан бери номлари тилга олинмаётган бобокалон алломаларимизнинг маънавий мерослари ҳар биримизнинг ҳаётимизни ажралмас қисмига айланиб кетди. Юртбошимиз Ислом Каримов ўзининг «Оллоҳ қалбимизда, юрагимизда» номли рисоласида шундай таъкидлаганлар: «Нега биз мустақиллигимизнинг дастлабки кунларидан бошлаб шу улуғ аждодларимизнинг табаррук номларини тиклашга киришдик? Чунки бу буюк инсонларнинг азиз номлари, ўлмас мероси муқаддас динимиз билан чамбарчас боғланиб кетган... Бу мутафаккирларимизнинг қутлуғ меросидан бутун халқимиз, жумладан ёшларимизнинг ҳам баҳраманд бўлишига, уларнинг мана шундай маънавий муҳитда камол топишига, ислом динининг инсонпарварлик фалсафаси, буюк ғоялари ёш авлод юрагидан ҳам жой олишига шароит яратмоқдамиз».

Ушбу сўзларнинг тасдиғи ҳаётдан ўз инъикосини топмоқда. Биз йилдан-йилга янги-янги аждодларимизнинг илмий фаолиятлари, ҳаётда қолдирган ажойиб меросини ўрганиб келмоқдамиз. Бу йил фақатгина ўзбек халқи эмас, балки дунё жамоатчилиги буюк ватандошларимиз Имом ал-Мотуридийнинг 1130 ва Бурҳонуддин ал-Марғинонийнинг ҳижрий 910 йилликларини нишонлайдилар. Ушбу тантаналар айни пайтда тарихимизга бўлган буюк меҳр-муҳаббатимизнинг ҳам ифодасидир. Зеро, Юртбошимиз ўз сўзларида таъкидлаганларидек: «Биз бирор аждодимизнинг тўйини ўтказсак, бунга унинг миллатимиз равнақи учун қилган ишлари, тарихимизда тутган ўрни сабаб бўлади». Икки буюк алломанинг ҳаёти ва ижоди бугунги кунда ҳам бизга ибрат ва ўрнак бўлиши шубҳасиздир.

(Имом ал-Мотуридий ва Бурҳонуддин ал-Марғинонийнинг юбилейларига бағишланган материалларни газетамизнинг учинчи саҳифасида ўқийсиз).

Талабаларга ғамхўрлик

Республикамизда телекоммуникациялар соҳасининг ривожланиши Тошкент электротехника алоқа институтида тайёрланаётган мутахассислар малакасига ҳам кўп жиҳатдан боғлиқ. Таъкидлаш жоизки, институтда профессор-ўқитувчилар ва талабаларнинг вилоятлар алоқа корхоналари вакиллари билан учрашувларини ўтказиб туриш анъанага айланган.

Куни кеча ана шундай учрашувлардан бири бўлиб ўтди. Учрашувда «Ўзбектелеком» Акциядорлик компанияси бош директори А.Жўрабоев яқин келажакда республика телекоммуникация соҳасининг инженер-техник ходимлари қаторини замонавий технологияларни эгаллаган, малакали мутахассислар билан бойитиш учун билим олаётган талабаларни моддий рағбатлантириш, ижтимоий ҳимоя қилишни алоқа корхоналари ўзларининг бурчлари деб ҳисоблашини алоҳида таъкидлади.

Жумладан, «Ўзбектелеком» АК директорлар кенгаши Тошкент электротехника алоқа институтида вилоятлардан келиб таҳсил олаётган талабаларни бепул тушлик овқат билан таъминлаш учун 2000-2001 ўқув йилида 40 миллион сўмга яқин маблағ ажратишга қарор қабул қилди. Эндиликда бу имтиёздан институт ётоқхонасида яшовчи 700га яқин талаба баҳраманд бўлмоқда.

(ЎзА).

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгашининг
ҚАРОРИ

Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг тўртинчи сессиясини чақириш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Кенгаши қарор қилади:

Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг тўртинчи сессияси 2000 йил 14 декабрь куни Тошкент шаҳрида чақирилсин.

Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлисининг Раиси

Э.ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри,
2000 йил 14 ноябрь.

Олий Мажлиснинг тўртинчи сессияси муҳокамасига қуйидаги масалаларни киритиш назарда тутилмоқда:

1. Олий Мажлиснинг Ўзбекистон халқига мурожаати.
2. Ўзбекистон Республикасининг 2001 йилга мўлжалланган Давлат бюджети тўғрисида.
3. «Бюджет тизими тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси ҳақида (иккинчи ўқишда).
4. «Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси ҳақида (иккинчи ўқишда).
5. «Судлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг (янги таҳрири) лойиҳаси ҳақида (иккинчи ўқишда).
6. «Прокуратура тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг (янги таҳрири) лойиҳаси ҳақида (биринчи ўқишда).
7. «Қонун лойиҳаларининг умумхалқ муҳокамаси тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси ҳақида (иккинчи ўқишда).
8. «Терроризмга қарши кураш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси ҳақида (иккинчи ўқишда).
9. «Мудофаа тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг (янги таҳрири) лойиҳаси ҳақида (биринчи ўқишда).
10. «Илмий-техника ахбороти тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси ҳақида.
11. «Қурилиш соҳасидаги ҳуқуқбузарликлар учун юридик шахсларнинг жавобгарлиги тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси ҳақида.
12. «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиришлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг лойиҳаси ҳақида.
13. Бир қатор халқаро шартномалар ва конвенцияларни ратификация қилиш тўғрисида.

* * *

Шу масалалар билан бир қаторда депутатлар муҳокамасига Олий Мажлиснинг ваколат доирасига кирувчи бошқа масалаларни ҳам киритиш мўлжалланмоқда.

ЖИНОЯТГА ЖАЗО МУҚАРРАР

Ўзбекистон Республикаси Олий судида қасддан одам ўлдириш, терроризм, мамлакатимиз Конституцияси ва Президентига тажовуз қилиш, босқинчилик ва бошқа ўта огир жиноятларни содир этганликда айбланаётган 12 шахс устидан бошланган суд жараёни 13 ноябрь куни давом этди.

Суд мажлисида тарафлар музокараси бўлиб ўтди. Давлат қораловчиси — Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори ўринбосари Э.Қудратов суд тергови давомида жабрланувчилар ва гувоҳларнинг кўрсатмалари, ашёвий далиллар, экспертиза хулосалари ва видеоматериаллар ёрдамида судланувчиларнинг айби исботланганини таъкидлади. Шу билан бирга 9 нафар судланувчининг одил суддан яшириниб юрганлиги ҳам уларнинг айбини тасдиқловчи яна бир далил эканлигига эътиборни қаратди.

Давлат қораловчиси судланувчилар Тоҳир Йўлдошев, Жумабой Ҳожиев, Салай Мадаминов (Муҳаммад Солиҳ), Муродилла Козиев, Улуғбек Бобожонов, Ҳомиджон Раҳмонов, Шавкат Каримов, Нажмиддин Жалолов, Йўлдош Умаров, Улуғбек Маҳмудовга нисбатан олий жазо — ўлим жазоси қўллашни, Олимжон Абдувоҳидов ва Усмон Шукуровни эса 20 йилга озодликдан маҳрум этишни, барча судланувчиларнинг мол-мулкини мусодара қилишни суд ҳайъатидан сўради.

Шунингдек, суд жараёнида Наманган, Андижон ва Хоразм вилоятлари жамоатчилиги, Ўзбекистон мусулмонлари идораси ва «Маҳалла» жамғармаси номидан иштирок этаётган жамоат қораловчилари сўзга чиқиб, зикр этилган жиноятларни содир этганлар халқимизнинг қаҳру ғазаби, нафратига учраши муқаррар эканлигини таъкидладилар. Динни ниқоб қилиб, эл-юртимиз тинчлигини бузиш, одамларнинг мол-мулкини талаш, қотиллик билан шуғулланган кимсаларнинг қилмишлари энг оғир жазога лойиқдир.

Айни пайтда жамоат қораловчилари судланувчилар У.Маҳмудов ва О.Абдувоҳидов ўз айбига иқрор бўлиб, қилган жиноятлари учун пушаймон бўлаётгани, халқимиздан кечирим сўраётганини инобатга олишни илтимос қилдилар.

Суд мажлисида айбланувчиларнинг ҳимоячилари ҳам сўзга чиқиб, ҳукм чиқаришда суд ҳокимиятининг мустақиллиги тамойилларига асосланиш, судланувчиларнинг жиноятларга бевосита алоқадорлик жиҳатларини инобатга олиш зарурлигини қайд этдилар.

(ЎзА).

Акс-садо

ХОИНЛАРГА ШАФҚАТ ЙЎҚ

Мансабпарастлик, фақат ўзини ўйлаб, элни менсимай чексиз бойлик тўплаш, ҳақиқатни, адолатни оёқости қилиб яшаш учун интилиш касалига мубтало бўлган кимсаларни халқимиз «худбин одамлар» деб таърифлайди. Улардан ҳар қандай ярамасликни, аблаҳликни кутиш мумкин!

Айни кунда дунё аҳли «халқаро террорчилик» деб атаётган қора гуруҳлар тўдаси ана шундай қабиҳ ниятли одамлардан ташкил топгандир. Уларнинг бир гуруҳи, мана иккинчи йилдирки тинч, осойишта турмушимизни кўролмай, унга раҳна солмоқчи бўлиб келмоқдалар. Бошқача қилиб айтадиган бўлсак, улар ўзи туғилиб ўсган она юртига, халқига хиёнат қилиб, жамоатчиликнинг нафратига учрамоқдалар. Ватан хоинларига айланган Тоҳир Йўлдош, Салай Мадаминов, Жуман Тожиев сингари муртадларнинг қора қилмишлари, фитналари, кирдикорлари фош этилмоқда. Халқимизнинг қаҳр-ғазабини жумбушга келтираётир. Биз ҳар гал уларнинг ҳатти-ҳаракатларидан воқиф бўлганимизда, «наҳотки бу қутурган итларни бир ёқли қилиб ташлашнинг иложи бўлмаса» деб ғижиниб қўямиз. Тўғри-да, улар қачонгача асабимизга тегиб, бўҳтон гапларни айтиб вайсаб юрадилар.

Ниҳоят, республика прокуратурасининг «Халқ сўзи» рўзномасида уларнинг ёвузликларини фош этган айбномасини ўқиб, кўнглимиз тасалли топгандек бўлди. Боз устига Ўзбекистон Республикаси Олий судида бошланган суд жараёнларини ҳам ғоят синчковлик билан кўриб бормоқдамиз. Ватан хоинлари ва уларнинг нодон гумашталари ўз қилмишларига яраша жазо олажакларига ишонч ҳосил қилдик. Биз аминмизки, суд ҳукми билан уларнинг бундан буёнги ҳаракатларига узил-кесил барҳам берилади.

Ҳ. АҲМЕДОВ,
Қуйичирчиқ тумани «Нуроний» жамғармаси бўлими раиси.
М. УМАРОВ,
туман «Камолот» жамғармаси бўлими раиси.

АЗИЗ ДЎСТЛАР! «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»га обуна давом этмоқда!

Тадбиркорлик

МАНЗИЛИ ПСКЕНТ

Бу қўшма корхона брезент ишлаб чиқаришга ихтисослашган. У вилоятдагина эмас, республикамизда ҳам ягона ҳисобланади. Маҳсулотини саноатнинг пахта тозалаш тармоғи кўплаб харид қилмоқда ва хомашёни сақлаш учун фойдаланяпти. У пахта заводлари ва уларнинг тайёрлов пунктларидаги бунтларнинг устига ёпиш ва бошқа мақсадларда ишлатиляпти.

Яқин-яқинларгача брезент четдан олиб келинарди. Уни импорт қилиш жараёни машаққатли, серхаражат эди. Нархи анча баланд бўлиб, кўплаб волюта сарфланарди. Шунга қарамай, пахта тозалаш саноати корхоналари уни керагича сотиб олишга мажбур эдилар. Пахтани узоқ муддат сифатли сақлаш шуни тақозо этарди. Бу ҳолатни бартараф этмасдан узоққа бориб бўлмасди.

Тадбиркор Ҳ. Жўраев бундай қимматбаҳо материални шу ерда ишлаб чиқариш имкониятларини излашга бел боғлади. Кўп йиллар пахта тозалаш саноати соҳасида ишлаган Ҳакимжон Ибрагимович бунинг учун хориждан шерик излади. Унинг саъй-ҳаракатлари зое кетмади. Чехиялик ишбилармонлар бу соҳада ҳамкорлик қилишга розилик билдирдилар.

Шундан кейин Ҳ. Жўраев Пскентдаги собиқ каноп фабрикаси негизида брезент ишлаб чиқарувчи қўшма корхонани барпо этишга киришди. Танланган жой хорижлик шерикларга ҳам маъқул бўлди. Ишлаб чиқариш майдони етарли ва қулай ҳудудда жойлашган эди. Шундай қилиб, қўшма корхона 1995 йилда барпо этилди ва ўзининг дастлабки маҳсулотини буюртмачиларга етказиб бера бошлади. Унда пскентлик 65 нафар фуқаро иш билан таъминланди.

Йилига 700 минг погон метр брезент ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган қўшма корхона бозорга шахдам одимлар билан кириб кела бошлади. Ўша вақтда унинг салоҳиятидан тўла фойдаланилган бўлса ҳам кейинчалик қийинчиликларга дуч келинди. Хомашёнинг етарли эмаслиги, ишлаб турган асбоб-ускуналар эҳтиёт қисмларининг тақчиллиги, ишлаб чиқаришни ташкил этишда йўл қўйилган бошқа камчиликлар, айниқса, валютанинг етарли эмаслиги жамоа фаолиятига салбий таъсир кўрсата бошлади. Оқибатда кейинги йилларда ишлаб чиқариш ҳажми камайиб борди. 1997-99 йилларда у икки юз минг метргача тушиб қолди.

Мамлакатимизда кичик ва ўрта бизнесни, хусусий тадбиркорликни кенгайтириш, барпо этиш, ишлаши учун тобора кўп қулайликлар, шароитлар яратиб берилаётганлиги, жумладан, маҳаллий хом ашё ва материаллар негизида импорт ўрнини босувчи ишлаб чиқаришларни ташкил этишни рағбатлантиришга қаратилган ҳукумат қарорлари бу корхона ишлаб чиқаришни ривожлантириш учун янги имкониятлар яратди.

Тадбиркор Ҳакимжон Ибрагимович ишлаб чиқаришни икки баравар кенгайтириб, маҳсулот ҳажмини 1,5 миллион метрга етказиш режаларини тузди. Бунда брезентга бўлган талабнинг ҳозирги аҳволи ва унинг кейинчалик янада кучайишини ҳисобга олди.

Бунинг учун, аввало, янги асбоб-ускуналар сотиб олиш керак эди. Директор шу мақсадда яна чехиялик тадбиркорлар ҳузурига ташриф буюрди. У ердаги «Технолен» тўқимачилик корхонасининг еттита бўлинмасида бўлиб, уларда ишлатилаётган дастгоҳлар ва қўлланилаётган технологиялар билан яқиндан танишди. Ҳамкорлар билан келишиб, 400 минг долларлик асбоб-ускуналарни танлади ва Пскентга олиб келди. Шундан кейин корхонада қурилиш-монтаж ишлари жадал бошланиб кетди. Янги 13та асбоб-ускуналарнинг ҳаммаси қисқа муддатда ўрнатилди. Эндиликда уларни созлаш ва ишга тушириш ишлари олиб борилмоқда. Бу ерда бўяш-кимёвий моддаларни матога сингдирувчи махсус технологик линия ҳам ишлаб турипти. Уларни бошқарадиган тўқувчилар ўқуви уюштирилди. Қўшма корхонада ишловчилар сони кўпайиб, 110 нафардан ортди. Асбоб-ускуналари эса 25тага етказилди.

Ҳозирги вақтда корхона жамоаси икки сменада ишлаб, кунига 2 минг метр брезент тайёрламоқда. Бир ойда 60 тонна калава ипи қайта ишланмоқда. Бундай хом ашё Фарғонадан келтириляпти. Бу хом ашё масаласида хорижга қарамлик қолмади. Унинг ҳақи вақтида тўланяпти. Бунда «Тадбиркорбанк»нинг туман бўлими корхонага яқиндан ёрдам беряпти.

Жамоа бу йил ўн миллион сўм соф фойда олишни режалаштирган. Бу марра кун сайин яқинлашмоқда. Унинг асосий қисми турли-туман таъмирлаш ишларини амалга ошириш, ишчи-хизматчиларнинг меҳнат шароитларини яхшилаш, жамоани ижтимоий муҳофаза қилишга сарфланяпти, ҳайрия ишларига ажратиляпти. Бу йил кўзи ожизлар жамияти, лицейга анчагина маблағ берилди. Ишчи-хизматчиларнинг 80 фоиздан кўпроғини хотин-қизлар ташкил этади. Улар таътилга чиқишганда соғлиқларини мустаҳкамлашлари учун битта маош миқдорида моддий ёрдам кўрсатиляпти.

– Буюртмачиларнинг истаги билан брезентларни уч хил рангда тайёрлаб бериш мумкин, – дейди қўшма корхона бош директори. – Эни 1,2 метрли бу маҳсулотнинг ҳар квадрат метри 1206 сўмдан сотилмоқда. Биз ўз маҳсулотларимизни барча харидорларга, шу жумладан хусусий тадбиркорларга ҳам бемалол сотамиз.

Қўшма корхонанинг Низом жамғармаси 2 миллион 400 минг Америка долларига тенг бўлиб, чехиялик шерикларнинг ундаги улуши 60,4 фоизни ташкил этиб турипти. Жамоа эса ундаги ўз ҳиссасини кўпайтириш имкониятларини изламоқда. Натижада олинаётган фойданинг кўпроқ қисмига эгалик қилиш мумкин бўлади. Бу эса жамоа аъзолари фаровонлигини янада оширишда жуда асқотади.

Мирсобир МИРҲАМИДОВ.

СУРАТЛАРДА: цех бошлиғи Рустам Абдураҳимов (чапдан) корхона раҳбари Ҳакимжон Жўраев ва бош муҳандис Исмоил Абдуллаевлар тайёрланаётган брезент сифатини кўздан кечирмоқдалар; ишчилардан Иноят Шукурова ва Раъно Эргашевалар дастгоҳни ишга тушириш олдидан созламоқдалар.

Даврон АҲМАД олган суратлар.

Қишлоқ ва ислоҳот

КАНОПЧИЛИК ҚАЙТА РИВОЖЛАНАДИ

Маълумки, каноп қимматбаҳо тўқимачилик хомашёси ҳисобланиб, халқ хўжалигининг кўплаб тармоқларида унга эҳтиёж каттадир. Толаси намликни ўзига сингдиради, ичкарига ўтказмайди. Шунинг учун ҳам у табиий ва сунъий толалардан кескин фарқ қилади.

Жаҳоннинг барча мамлакатларида ун, шакар, сабзавот маҳсулотлари каноп, жут, зиғир толасидан тайёрланган қопларда ташилади ва сақланади. Шунингдек, каноп толасидан гилам тўқишда ва бошқа соҳаларда ҳам фойдаланиш мумкин. Республикамизда тайёрланган пахта ва бошқа кўплаб қишлоқ хўжалик маҳсулотлари очиқ майдонларда сақланади ва каноп толасидан тайёрланадиган брезент билан ёпилади. Афсуски, бу мато ҳозирги кунда чет эллардан келтирилмоқда.

Халқ хўжалигида алоҳида ўринни эгаллайдиган канопдан 80-йилларнинг ўрталарида вилоятда йилига 320-350 минг тонна ҳосил етиштирилар ва у 11та каноп заводида қайта ишланарди. Бироқ, бозор иқтисодининг тало-тўпи бу экинга ҳам ўз ҳукмини ўтказди. Оқибатда уни экишга эътибор сусайди. Майдонлари камайиб кетди. Ўтган йили вилоятда атиги 3 ярим минг тоннага яқин каноп тайёрланди, халос.

— Биз, — дейди пойтахтдаги «Каноп» жамоа корхонаси бошқаруви раиси Л. Осадчук, — каноп толаси билан етарли миқдорда таъминланган йилларимизда ундан маҳсулот ишлаб чиқариш билан бирга йилига 10 миллион погон метргача мато ҳам ишлаб чиқарар эдик. Ҳозирги кунда бу матони ишлаб чиқариш бутунлай камайиб кетди. Натижада истеъмолчиларимиз бўлмиш пахтакорлар, чорвадорлар, пиллачилар, тамакичилар биздан «хафа» бўлиб қолмоқдалар.

Нима қилиш керак? Бозор иқтисоди муносабатлари шароитида ўз мавқеимизни сақлаб қолиш йўлларини қидирдик. Бошқа толалардан истеъмол моллари ишлаб чиқаришга қисман бўлсада ихтисослашдик. Лекин, бу камлик қиларди. Сабабки, бозорда биз ишлаб чиқараётган матога талаб кучайгандан кучайиб бормоқда. Бу талабни қондириш тўғрисида ўйладик, мушоҳада қилдик ва жамоанинг каноп толасига бўлган эҳтиёжини қандай бўлмасин тўла таъминлаш ва бунинг учун эса каноп етиштирувчи хўжаликлар билан алоқани мустаҳкамлаш, улар билан ҳар икки томоннинг манфаатлари тенг ҳисобга олинган шартнома тузиш керак, деган тўхтамга келдик. Бу фикримизни Қуйичирчиқ тумани ҳокимлигига етказдик. Улар ташаббусимизни якдиллик билан маъқулладилар.

Шундай қилиб, эрта баҳорда мазкур тумандаги Абай номли, «Ўжакент», «Дўстлик», «Юлдуз», «Янги ҳаёт» ва Отажонов номли хўжаликлар билан корхона ўртасида махсус шартнома тузилди. Уни тузишда хўжаликларнинг имкониятлари, фикр-мулоҳазалари ҳисобга олинди. Каноп тайёрлаш ва уни сотиш ҳажми, етиштиришда дала ишларини бажарадиган деҳқонларга тўланадиган маблағ миқдори, шунингдек, харид нархи белгиланди. Энг муҳими топшириладиган каноп учун ҳақни вақтида тўлаш аниқ қилиб кўрсатилди.

Хўжаликлар деҳқонлари «Ана энди каноп етиштирсак, астойдил ва жон койитиб ишласак бўларкан» деб руҳланиб кетдилар. Далани тайёрлаш, техникани созлаш, уруғликни танлаш ва саралаш сингари тадбирларни ғоят иштиёқ билан ўтказа бошладилар. Бу яхши натижалар берди.

— Биз тузилган шартномага мувофиқ, — дейди Абай номли жамоа хўжалиги бошқаруви раиси А. Абдусаломов, — 110 гектар ерга каноп экдик. Ҳосил кутганимиздек яхши бўлди. Ўримни август ойининг ўрталарида бошладик. 1650 тоннага яқин поя етиштиришни мўлжаллаб меҳнат қилдик. Ўрим-йиғимда қатнашган деҳқонлар мўмайгина ҳақ олдилар. Масалан, ўроқчилар ва пояни пўстлоқ ажратувчи машиналарга узатувчилар ҳар беш кунда 13-14 минг сўмдан пул ишладилар.

Дарвоқе, ишчининг ҳам, дала меҳнаткашларининг ҳам моддий манфаатдорлигини ошириш, рағбатлантириш корхонанинг ҳам, қишлоқ меҳнаткашларининг ҳам турмуш фаровонлигини юксалтиришнинг асосий омили бўлиб хизмат қилмоқда. Келаси йили деҳқонлар каноп экиладиган ерларни кенгайтиришга аҳд қилдилар.

Каноп ўримини оммавий равишда бошлаб, бу ишни намунали ташкил этишда туман ҳокимлигининг ташкилий ишлари, ўтказилган семинар-кенгашнинг ҳам аҳамияти катта бўлди. Мутахассислар бутун мавсум давомида деҳқонларнинг агротехника тадбирларини қандай олиб бораётганликларидан хабардор бўлиб турдилар. Зарур маслаҳат ва тавсияларни бердилар. Айниқса, ҳосилни ўриб-йиғиб олиш арафасида экинни сўнгги бор қандай суғориш, ўрим технологияси, пояни пўстлоғидан ажратиш, ўзак қолдиқларини камайтиришни таъминлаш ва каноп пўстлоғини товар ҳолига келтириш юзасидан ўтказилган машғулот катта самара берди. Ҳосилни нобудгарчиликсиз ўриб, сифатли хом ашё тайёрлашда ҳал қилувчи роль ўйнади.

«Каноп» жамоаси ушбу ташаббуси ва тажрибадан сўнг инқирозга учраган бошқа корхоналар ишини янгидан ташкил этиб, аввалги изга солиш мумкин, деган қарорга келди. Гул қишлоғидаги «Гул» каноп заводи ким ошди савдосига қўйилди. Корхона уни сотиб олди, ўз маблағи ҳисобига таъмирлади ва қайта тиклади. Ҳозирги кунда асосий ишлаб чиқариш бўлимлари, жумладан, хом ашё тайёрлаш ва сақлаш базаси, пўстлоқни ивитиш ҳовузлари, узун ва калта тола ишлаб чиқарадиган, ҳўл толани қуритадиган ва саралайдиган цехлар ишлаб турибди.

Каноп заводи уч йиллик танаффусдан сўнг, ниҳоят, 21 сентябрда янги етиштирилган каноп ҳосилидан бир ярим тонна сифатли каноп толаси ишлаб чиқарди ва «Каноп» жамоа корхонасига етказиб берди.

— Умидимиз катта, — дейди «Гул» каноп заводи директори А. Раҳматов, — корхона янгидан ишга туширилгач, 70та ишчи ўрни очилди. Биз йил охиригача 120 тонна узун ва 50 тонна калта тола ишлаб чиқаришни режалаштирганмиз.

Ўз фаолиятини таҳлил этиб, бозор иқтисодиёти муносабатлари талабларини ўрганиб ва шу асосда ишни ташкил этган «Каноп» жамоа корхонаси ўзини сифатли ва арзон каноп толаси билан таъминлашга эришди. Эндиликда йил давомида ишни бир меъёрда йўлга қўйиш, зарур миқдорда каноп матосини ишлаб чиқариш имкониятлари очилди.

Корхона янги ҳосилдан олинган тола ҳисобига йил охиригача истеъмолчиларга 100 миллион сўмликдан ортиқ тайёр маҳсулот етказиб бериш учун шартнома тузди. Айни кунларда манфаатдор томонлар бу шартноманинг тўла-тўкис ва ўз вақтида бажарилиши учун астойдил ҳаракат қилмоқдалар.

Абдуваҳоб УМАРОВ, техника фанлари номзоди.

«ХАЛОСКОР» ҒОЛИБ ЧИҚДИ

Чирчиқ шаҳрида фавқулодда вазиятлар вазирлиги авария-қутқарув ва қидирув кучлари тузилмаларининг минтақавий мусобақалари бўлиб ўтди.

Мусобақада «Нажоткор» республика қидирув-қутқарув маркази, Чирчиқ шаҳридаги «Халоскор» ҳарбийлашган тезкор ҳаракат қисми, вилоят ва шаҳар фавқулодда вазиятлар бошқармалари, «Қутқарувчи» ва «Олмазор» қидирув-қутқарув бўлинмаларининг қутқарувчи нажоткорлари ўзаро куч синашдилар.

Мусобақанинг асосий босқичи Чирчиқ шаҳридаги мудофаага кўмаклашувчи «Ватанпарвар» жамияти ўйингоҳида бўлиб ўтди. Бу ерда улар табиий офат натижасида вужудга келган вайроналар орасида қолиб, жароҳат олганларни махсус арралар ва гидравлик домкратлар ёрдамида олиб чиқиш, уларни замбилларда кўтариб хавфсиз жойларга келтириш ва тез тиббий ёрдам кўрсатиш бўйича чаққонлик билан ҳаракат қилиш машқини бажардилар.

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, қутқарувчи нажоткорлар орасида таниқли спорт усталари, моҳир альпинистлар, тажрибали ғаввослар, радиоалоқачилар бўлиб, улар ўз маҳоратларини яна бир бор синовдан ўтказишга киришдилар. Улар фавқулодда вазиятларда доимо шай туриш, сел ва сув тошқини рўй берган жойлардан олиб ўтиш ва уларга шошилинч ёрдам кўрсатиш машқи бўйича беллашдилар.

Бундан ташқари, мусобақанинг яна бир муҳим томони шундаки, у қалтис вазиятларда асқотадиган авария-қутқарув жиҳозларидан фойдаланишни такомиллаштириш, уни зудлик билан ишлатиш усулларини ўзлаштириш муҳим аҳамият касб этади.

Ҳакамлар ҳайъати томонидан Чирчиқдаги «Халоскор» ҳарбийлашган тезкор ҳаракат қисми ғолиб деб топилди. «Нажоткор» республика қидирув-қутқарув маркази, пойтахтимизда янги ташкил этилган «Қутқарувчи» қидирув-қутқарув қисми нажоткорлари иккинчи ва учинчи ўринларни эгалладилар. Ғолибликни қўлга киритган жамоалар махсус совринлар, вазирликнинг фахрий ёрлиқлари ва пул мукофотлари билан тақдирландилар.

Азамат СУЮНОВ.

Шоли мўл бўлди

Тошкент вилояти Қуйичирчиқ тумани Алишер Навоий номидаги шоличилик хўжалиги давлатга 7 минг 600 тонна шоли топшириб, йиллик шартнома режасини уддалади. Шоликорлар минг тонна уруғлик жамғаришга ҳам эришди. Ўртача ҳосилдорлик гектар бошига 62 центнерни ташкил этди. Бу вилоят бўйича ҳозирча энг юқори кўрсаткич бўлиб турибди.

Эътиборли томони шундаки, шолининг асосий қисми ғалладан бўшаган майдонларга такрорий экин сифатида экилган эди. Уларнинг пудратчиларга шартнома асосида бўлиб берилгани, қолаверса, замонавий техникадан унумли фойдаланилгани ана шундай самара берди. Бугунги кунда хўжалик ўзининг замонавий машина трактор паркига эга. Бу эса дала юмушларини вақтида сифатли ўтказиш билан бирга қўшни хўжаликларга 50 миллион сўмлик техника хизмати кўрсатиш имконини берди.

Хўжаликда шоли ўрими давом этмоқда.

(ЎзА).

МАКТАБЛАРГА СОВҒАЛАР

Мактаб ўқитувчилари ва ўқувчиларини моддий рағбатлантириш ҳамда зарур дарсликлар, ўқув қуроллари билан таъминлаш мақсадида таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси республика марказий қўмитаси томонидан бир миллион 300 минг сўм маблағ ажратилган эди. Унинг бир қисми вилоятимиз мактабларига тарқатилди.

Шу муносабат билан Тошкент туманидаги 35-мактабда учрашув уюштирилди. Унда вилоят таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси қўмитаси раиси М. Тўлаганова ва Тошкент тумани хотин-қизлар қўмитаси раиси М. Шокирова ва бошқалар сўзга чиқиб, бу совға-саломлар учун миннатдорчилик билдирдилар.

Шу тумандаги 9-мактабда таълим олаётган кам таъминланган оилалар фарзандларига совға қилинган ўқув жиҳозлари учун ҳам маблағ ажратилди.

Акбар АЛИЕВ.

АКЦИЯЛАРИ ХАРИДОРГИР

«Тошвилюктранс» концерни ва унга қарашли кўпчилик акциядорлик жамиятлари жамоалари бозор иқтисодиётига ўтиш шароитларида ҳам самарали ишламоқдалар. Натижада даромад ҳам, фойда ҳам анча дуруст олиниб, чиқарилган акциялар учун дивидендлар вақтида тўланмоқда. Шунинг учун ҳам улар чиқарган бу қимматли қоғозларнинг бозори чаққон бўлмоқда.

Кўпчилик автотранспортчилар корхоналарининг ўзларига сотиш учун ажратилган акциялари улушини аллақачонлар харид қилиб олганлар. Эркин бозорда, хорижий инвесторларга сотишга мўлжаллаганлари ҳам ўз харидорларини топмоқда. Чунончи, чет эл сармоядорларига сотиш учун ажратилганлари деярли тарқатиб бўлинди.

Концерн бўйича шу вақтгача 145 минг 57 дона шундай акциялар сотилди. Бундан тушган маблағ 30 миллион 905 минг сўмни ташкил этди. Эндиликда хорижий инвесторларга сотиш учун ажратилган акцияларнинг 4,5 фоизигина ўз эгаларини кутмоқда. Корхона раҳбарлиги бу ишни охирига етказиш учун қўшимча чора-тадбирлар кўрмоқда.

Собир ҲАМИДОВ.

Саломат бўлинг

ГРИПП –УНИ ҚАНДАЙ ЕНГИШ КЕРАК

Грипп – умумий интоксикация тана ҳароратининг кўтарилиши, дармонсизлик, бош оғриши ва айланиши, кўнгил айниши, баъзан қусиш, нафас йўллари шиллиқ пардасининг зарарланиши билан кечадиган юқумли касаллик ҳисобланади.

Касаллик вируси нафас орқали нафас йўлларига тушиб, шиллиқ парданинг ташқи қавати (эпителий) ҳужайраларига кириб, уларни емиради. Пўст ташлаган ҳужайралар кўчиб тушади ва нафас олганда, сўзлашганда, йўталганда, аксирганда вирус ҳаво томчи йўли орқали атрофдагиларга юқади. Касаллик бундан ташқари уй-рўзғор буюмлари, болалар ўйинчоқлари, идишлар, сочиқлар ва ҳоказолар орқали юқиши мумкин. Бундан ташқари касалликнинг енгил ва ўзгарган формаси билан оғриган беморлар ҳам даволанмай юриш натижасида теварак-атрофдаги кишиларга касалликни юқтиради.

Касаллик кўпинча кескин бошланади: бемор қалтирайди, иситмалайди, боши айланади, мускул ва бўғинлари ҳам оғрийди, дармони қурийди, кўнгил айнаб қайт қилиши мумкин. Касалликнинг дастлабки соатларида ёки эртасига бурун битиб қолади, тумов пайдо бўлади, томоқ қичишади, қуруқ йўтал пайдо бўлади, ютинганда томоқ оғрийди. Баъзан кўз ёшланади, бемор ёруғликка қарай олмайди. Иситма 2–4 кунгача давом этади, лекин лоҳаслик, дармонсизлик узоқ вақтгача сақланиб қолади.

Грипп енгил ёки ўзгарган формада ўтганда, беморнинг аҳволи бир оз ёмонлашади, холос. Бу вақтда нафас йўллари эпителийси вируспан кўпроқ зарарланиши мумкин. Агар бемор ётиб, шифокор буюрган даво муолажаларидан вақтида фойдаланмаса, ўпка (пневмания), буруннинг ёндош бўшиқлари (гайморит), ўрта қулоқ (отит) яллиғланиши, юрак (перикардит), миянинг (менингоэнцефолит) зарарланиши каби асоратларга олиб келиши мумкин.

Бемор уйда даволанганда касаллик атрофдагиларга юқмаслиги учун инфекциянинг олдини олиш мақсадида алоҳида хонага ётқизилади. Бунинг иложи бўлмаган тақдирда беморнинг уйнинг ёруғроқ томонига ётқизиб, парда билан тўсиб қўйиш мумкин.

Беморни парвариш қилувчи кишилар оғзи-бурнига тўрт қаватли докали ниқоб тутиб олишлари лозим. Бемор тана ҳарорати кўтарилганда, эти увишганда, уни ўраб-чирмаб, оёғига иссиқ (40 даражали грелка) қўйиш, лимонли ёки нордон мураббоси иссиқ чой ичириш лозим. Бемор ётган хонанинг ҳарорати 18-20 даража атрофида бўлиши керак. Хонани тез-тез шамоллатиб, чойшаб ва кўрпа-ёстиқ жилдларини ҳар куни алмаштириб туриш лозим. Беморга витамин С ва А қўшилган иссиқ ичимликларни (наъматак дамламаси, сабзи суви ва бошқа мевалар шарбати, лимонли ва малинали чой) кўп ичириш тавсия этилади. Овқатлар енгил ҳазм бўладиган ва оқсилга бой бўлиши шарт. Овқатлангандан сўнг ҳар сафар оғизни кучсиз чой сода (натрий бикарбонат) эритмаси билан чайиб, тишларни кунига 2 марта тозалаб ювиш лозим. Бурун катаклари эса вазелин мойига ҳўлланган пахта тампон билан тозаланади.

Бемор ётган хонани дезинфекцияловчи моддалар билан 2-3 маҳал артиб туриш керак. Гриппнинг олдини олиш учун танани чиниқтириш, спорт билан шуғулланиш, бурун ёндош бўшлиқларининг касалликларини ўз вақтида даволаш керак.

Касалликнинг олдини олиш мақсадида куз-қиш даврида аҳоли ўртасида вакцинапрофилактика ўтказиб турилади.

М. ХОДИХЎЖАЕВА, вилоят Саломатлик маркази услубчи шифокори.

ТАДБИРКОРГА МАДАДКОР БАНК

Олмаликдаги мармарга ишлов берувчи «Олмос» кичик корхонаси Ўзбекистон Миллий банкининг Олмалиқ филиалидан олган икки миллион икки юз минг сўмлик микрокредитни ўз вақтида қайтарди.

Корхона банк ёрдамида ишлаб чиқаришни кенгайтириб, қурилишбоп материаллар тайёрлашни анча кўпайтирди. Бироқ замонавий ускуна сотиб олиш учун яна қарз кўтаришга тўғри келди. Банк кичик корхонанинг янги илтимосини ҳам зудлик билан бажо келтирди. Чунки у қисқа вақт ичида ишончни қозонди.

Умуман, Миллий банк Олмалиқ филиалининг бундай мижозлари кўп. Банк ходимлари ҳам ҳудудда ишлаб чиқаришни юксалтириш, тадбиркорликни қўллаб-қувватлашга катта эътибор бермоқда. Хусусан, жорий йилнинг ўзида ана шу мақсадлар учун ажратилган кредит миқдори 200 миллион сўмдан ошиб кетди.

Айни пайтда 16та фермер хўжалиги, тўққизта хусусий тадбиркор мазкур банкдан микрокредит олиб, энди бошлаган хусусий бизнесини оёққа турғазмоқда. Уларнинг ҳар бирига ўртача икки миллион сўмдан жами 43 миллион 442 минг сўм микрокредит ажратилди.

— Биз эндиликда тиббиёт, маиший хизмат соҳаси билан шуғулланаётган хусусий тадбиркорларга ҳам микрокредит ажрата бошладик,- дейди банк филиали бошқарувчиси Насиба Холдорова. — Чунки ҳудудимизда айнан шу соҳаларда оқсаш кузатиляпти. Масалан, Оҳангарон воҳасида хусусий клиникалар жуда оз, маиший хизмат кўрсатишнинг аҳволи ҳам қониқарли эмас. Бу биз банкирларни ҳам янада фаолроқ ва самаралироқ ишлашга даъват этади.

Н.ДУШАЕВ, ЎзА мухбири.

Алломаларимиз Имом ал-Мотуридийнинг 1130 ва Бурҳонуддин ал-Марғинонийнинг ҳижрий 910 йиллигига

ЖАҲОНШУМУЛ МЕРОС СОҲИБИ

Имом Абу Мансур ал-Мотуридийнинг ҳаёти ва илмий мероси, айниқса, ёшлик йиллари ҳақидаги муфассал бўлмаган мухтасар маълумотлар ўрта аср муаллифлари Хатиб Бағдодий, Абдукарим Саъд Самъоний, Абулфидо Зайниддин Қосим ибн Қутлубуға, Муҳитдин Қураший, Қавафий, Абулмуъин Насафий, Тошкўпризода ва Ҳожи Халифанинг асарларида келтирилган.

Аллома ғоятда бой илмий меросга эга. Унинг сермаҳсул ижодига қизиқиш ва асарларини ўрганиш жаҳон исломшуносларининг доимо диққат марказида бўлиб келмоқда. Чунончи, Имом ал-Мотуридийнинг калом илмига бағишланган асосий асарларидан бири «Китоб ат-тавҳид» («Якка худолик ҳақида китоб») 1970 йили Байрутда араб олими Фатҳулла Хулайф томонидан нашр этилган. Насафийнинг «Табсират ул адилла» рисоласи Имом Мотуридийнинг «Ат-тавҳид» асаридан кейин Мотуридийя таълимоти бўйича яратилган иккинчи асосий манба ҳисобланади. Калом илмининг баъзи масалалари батафсил ёритилганлиги ва ўз услубининг оддийлиги жиҳатидан «Табсират ул-адилла» баъзи олимлар томонидан, ҳатто, «Китоб ат-тавҳид»га қараганда ҳам юқори баҳоланган. Бинобарин, комил ишонч билан шундай дея оламиз: Абумуъин Насафий китобидан бошқа бирорта ҳам асарда Имом Мотуридийнинг калом илми соҳасидаги таълимоти шунчалик даражада ёрқин ва мукаммал ҳолда ўз ифодасини топмаган.

Шайх Абу Мансур ал-Мотуридий ўз замонининг аълам уламоси эрмиш. Ул вақт уламоси аларни «Султон ул-муъиззуддин» дер эмишлар. Зоҳир ва ботин улумлари била ораста эрмишлар.
Алишер НАВОИЙ.

Ҳажм жиҳатидан катта (икки жилддан ташкил топган асар минг саҳифадан ортиқ) бўлган бу қимматли манба араб тилини ўрганиш бўйича француз илмий институти томонидан Сурия пойтахти Дамашқда икки жилдда (биринчи жилди 1990, иккинчи жилди 1998 йили) нашр этилган.Энг аввало, ушбу нашрни ўта синчковлик билан амалга оширган тадқиқотчи Клауди Саломанинг улкан хизматини алоҳида таъкидлаш зарур. Чунончи, тадқиқотчи асарнинг ўз тасарруфидаги тўрт қўлёзма нусхасини қиёсий ўрганиб, улардаги кўпдан-кўп фарқларни алоҳида кўрсатиб ўтган. Энди суҳбатимизга қайтайлик.

Имом Мотуридийнинг фикрича, инсонларнинг ёмон хулқлари — гуноҳлари Аллоҳнинг иродаси билан (чунки Аллоҳ бу ишларни тақдир қилган), лекин унинг розилигисиз амалга оширилади. Аллоҳ таоло инсонларни эркини ўзига берган ҳолда яратган, яъни шу ҳаракатларни азалдан тақдир этиб қўйган бўлса-да, инсоннинг баъзи ишларига соҳиб ихтиёрлиги ҳам бор. Буни Имом Мотуридий «афъоли ихтиёрий» деб атаб, «инсонда ирода эркинлиги мавжуд» деб ҳисоблайди. Буюк аллома бундан қарийб ўн икки аср муқаддам илгари сурган бу тарздаги илғор ғоялар бир томондан инсоннинг ўз хатти-ҳаракатлари олдида масъуллиги ва эътиқодий жавобгарлигини оширса, иккинчи томондан инсон тафаккури, унинг ақл-идроки ва салоҳиятининг имкониятлари чексиз эканлигини кўрсатади. Алломанинг маънавий мероси билан танишар эканмиз, унда ҳаётий масалалар ҳам мукаммал суръатда ўз аксини топганини кўрамиз. Жумладан, инсон ўз ҳаёти давомида турли хил имтиҳонлар ва синовларга дуч келишлиги табиий эканлиги, айни вақтда инсон ўз ақл-заковати ва ҳидоят йўлига амал қилишлиги орқали ушбу синовлардан муваффақиятли ўтиш имкониятига эга эканлиги ҳам таъкидланган. Имом ал-Мотуридийнинг ижодига айниқса, унинг билиш назариясига оид таълимотлар муҳим аҳамиятга эгадир. Масалан, Аллоҳнинг зоту сифатлари унинг каломи Қуръони Каримни чуқур идрок этиш, оламнинг яратилиши, Аллоҳ ва инсон ўртасидаги муносабатлар, инсон фаолиятини белгиловчи омиллар каби масалалар тўғрисидаги алломанинг ўзига хос таълимотлари аниқ далиллар ва исботларга асосланганлиги билан ажралиб туради.

Буюк ватандошимиз, беназир аллома Имом Мотуридий асарларида илгари сурилган ғоялар — бугун ҳам ғоятда долзарб. Улар нафақат илмий, балки катта амалий аҳамиятга ҳам эга.

Буюк аллома бундан қарийб ўн икки аср муқаддам илгари сурган илғор ғоялар, бир томондан, барчанинг ўз ҳатти-ҳаракатлари олдида масъуллиги ва эътиқодий жавобгарлигини оширса, иккинчи томондан, инсон тафаккури, унинг ақл-идроки ва салоҳияти имкониятларининг чексиз эканлигини кўрсатади.

Имом Мотуридий фаолиятида муборак ислом дини ҳаётбахш ғояларини бир томонлама хато талқин қилиб, залолатга ботган ҳар хил тоифалар ва оқимларга қарши кураш, Қуръони карим ва ҳадиси шарифга таянган ҳолда асосли раддиялар бериш салмоқли ўрин эгаллайди.

Шу боисдан алломанинг бу буюк таълимоти биз учун катта амалий аҳамият касб этиб, ҳидоят йўлидан адашган баъзи бузғунчи гуруҳларни фош этишда муносиб ҳиссасини қўшиши шубҳасиз.

Убайдулла УВАТОВ,
филология фанлари номзоди.

АБАДИЙ ШУҲРАТ КЕЛТИРГАН АСАР

Она-Ватанимизнинг шон-шуҳратини юксакликка кўтарган буюк аждодларимизнинг табаррук номларини ҳамиша эъзозлаб келмоқдамиз. Уларнинг нурли даҳосидан таралган ҳидоят шуълалари дилимизни диёнат туйғуларига тўлдирмоқда. Ҳаётлари эса ёшу қари — барчамизга ибрат мактаби бўлаётир. Айни чоғда бобокалонларимизнинг муборак битикларини жаҳон аҳли ҳам ҳайрат, ҳам ҳурмат билан хатм қилиб келаётганини таъкидлаш бизга хуш кайфият бахш этади. Ана шундай алломалардан бири, ўз даврининг улуғ фақиҳлари ва муфтийларидан таълим олган Абу Али ибн Абу Бакр ибн Абд ул Жалил Бурҳонуддин ал-Фарғоний ал-Риштоний ал-Марғинонийдир.

Ал-Марғинонийнинг бевосита фаолияти ҳақида сўзламоқдан илгари фиқҳ илмининг келиб чиқишига бироз тўхталсак. «Фиқҳ» сўзини шарҳламоқ зарур: у бирор нарсани билиш, тушуниш, мусулмон ҳуқуқшунослиги масалаларидан хабардор бўлишликни билдиради. Шариат истилохида «фиқҳ»нинг маъноси: «Аллоҳ таоло ўз пайғамбари Муҳаммад орқали нозил қилган шариатни теран фаҳмламоқ»ни билдиради.

Фиқҳ мусулмон давлати бўлмиш халифаликнинг тарих майдонига келиши, исломнинг пайдо бўлиши биланоқ бир зумда шаклланмаган. VIII асрнинг биринчи ярмигача халифаликнинг ижтимоий меъёрлари тизими, шу жумладан ҳуқуқий меъёрлар ҳам, тўлалигича исломий талаблардан иборат бўлмасдан, асосан исломдан илгари вужудга келган ва янги тарихий шароитга аста-секин мослашаётган меъёрлардан иборат эди.

VIII ва IX асрларнинг биринчи ярмида фиқҳда тушунчалар базаси, ўзига хос ифода — тил ва услубият шаклланди. Фиқҳ пайдо бўлишининг илк давридаёқ икки йўналиш майдонга чиқа бошлади. Улардан бири Ироқ мактаби бўлиб, уни яна «мустақил фикр юритиш тарафдорлари» (асхобу-р-раъй) дейишган. Иккинчи — Мадина мактабини эса, «Ҳадис тарафдорлари» (асҳобул ҳадис) дейишган. Улар орасидаги фарқ мактаблар ўз ақидаларини ривожлантирган моддий ва маданий шароит хусусиятлари ҳамда уларга мерос бўлиб қолган ҳуқуқий анъаналар билан белгиланган. Ироқ мактабининг асосчиси Имом Аъзам Абу Ҳанифа жаноблари бўлсалар, Мадина мактабининг асосчиси Молик ибн Анасдир.

«Ал-Ҳидоя» асари уни билган, ўрганган ва уни маҳкам тутган кишиларнинг юмуқ кўзларини очади ва тўғри йўлга, ҳидоят йўлига элтади. Эй ақл соҳиби, сен уни ёд ол ва ундан айрилма.
Имом уд-дин ибн АЛИ.

IX асрга келиб Исломда тўрт фиқҳий мазҳаб деярли тўлиқ шаклланиб бўлди. Бундан кейин янги фиқҳий мазҳабларнинг келиб чиқишига ҳуфёна чек қўйилди, яъни дунёга келаётган йирик фиқҳ олимлари энди мавжуд мазҳаблардан бирига мойиллигини билдириб, у ёки бу мактабнинг ғояларини ва услубларини ривожига ўз ҳиссаларини қўшишга ҳаракат қила бошладилар. Бурҳонуддин ал-Марғинонийнинг «ал-Ҳидоя» асари машҳур Ҳанафиййа мазҳабининг асосий шариат қўлланмаси сифатида танилган. Ҳанафиййа қонунлари ниҳоятда юмшоқ, мўътадил ва қулайлиги, халқларнинг маҳаллий анъаналарини эътиборга олинганлиги сабабли кенг тарқалган.

Марғинонийнинг дастлабки ёзилган асарларидан бири «Бидоятул-мубтадий» деб аталган. Ўша пайтларда машҳур бўлган ал-Қудурийнинг (вафоти 428-1037) «Мухтасар» ва аш-Шайбонийнинг (вафоти 189-804) «ал-Жомиъ ас-сағир» асарлари асосида ёзилган. Кейинчалик шу асарига саккиз жилдлик шарҳ ёзади ва уни «Кифоятул мунтаҳий» («Якунловчилар учун тугал китоб») деб атайди. Кейинчалик Марғиноний ўзининг «Бидотул- мубтадий» асарини қайта ишлаб, уни «ал-Ҳидоя фи шарҳил Бидоя» деб номлайди. Бу асар унга абадий шуҳрат келтиради. Ал-Ҳидоя китобини ёзишда Бурҳонуддин ал-Марғиноний унга қадар турли муаллифлар томонидан ёзилган юзлаб ҳуқуқий мажмуалар ва фатволарни ўрганди, улар асосида мавжуд ҳуқуқий муаммоларнинг жавобини топишдек мушкул вазифаларни ҳал этди.

Бу асарнинг ўлмаслигининг асосий сабабларидан бири шундаки, у «ал-Ҳидоя» китобини ёзишда ўзига хос қайтарилмас услуб яратди. Бу китобда ҳуқуқий масалаларнинг ечими дастлаб фиқҳ илмининг йирик олимлари фикрларининг баёни ва унга бошқа муаллифлар эътирозлари ёки қўшилишларини изҳор этиш йўли билан берилган. Ана шу обрўли фақиҳлар фикрларидан келиб чиқиб, муайян ҳуқуқий муаммоларда энг мақбул ечимни танлаб олиш йўлига амал қилган. Шу тариқа унда қонуннинг айнан ифодасигина эмас, балки унинг мукаммал шарҳи ҳам асослаб келтирилган. Шунинг учун ҳам бу ўлмас асар кейинги авлодлар учун юқори обрўли манба бўлиб хизмат қилиб келмоқда. Унинг муаллифи ал-Марғиноний эса мазкур асари туфайли фиқҳ илмининг ривожига васфлаб бўлмайдиган даражада улкан ҳисса қўшди.

Маҳмудхўжа НУРИТДИНОВ,
Ўзбекистон РФА вице-президенти хизмати бошилиғи, фалсафа фанлари доктори.

АЛЛОМАЛАР ВАСФИДА

Рисоланинг «Абу Мансур Мотуридий Навоий васфида» боби айниқса диққатга сазовордир. Уни ўқиб, ҳазрат Навоий буюк мутакаллим ҳақида ғоятда меҳр билан қалам юргизганлигига гувоҳ бўламиз. Навоий ўзининг «Насойим-ул муҳаббат мин шамойил ул футувват» («Улуғлик хушбўйларини тарқатувчи севги шаббодалари») тазкирасида Мотуридий ҳазратлари ҳақида батафсил маълумотлар, нақлларни келтиради, ул зотни «Султонул Муъиззиддин» деб улуғлайди. Худди шундай, «Алишер Навоий Имоми Аъзам тўғрисида» бобида ҳам Абу Ҳанифа ҳақида улуғ шоиримиз келтирган эҳтиромларга гувоҳ бўламиз. Хуллас, Ҳамидхон Исломийнинг Ғафур Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриётида чоп этилган ушбу китоби тўйга муносиб туҳфа бўлди, десак хато қилмаймиз.

Мотуридий ҳазратлари ҳақидаги яна бир китоб шарқшунос олим Убайдулла Уватовнинг «Имом ал-Мотуридий ва унинг таълимоти» рисоласидир. Муаллиф Имом ҳазратлари ҳақида кўп марта ёзган, битикларнинг ҳаммаси вақтли матбуотда чоп этилган. Ушбу рисола ҳам ўзининг ҳаммабоп тилда ёзилганлиги, фактларга бойлиги билан эътиборга сазовордир. Чунки, «Алломанинг жасорати», «Имом Абу Мансур ал-Мотуридий ва унинг таълимоти ҳақида», «Мотуридий таълимотига доир муҳим манба», «Абу Ал Муъин ан-Насафий ва унинг «Баҳр ул калом» асари ҳақида», «Калом илмининг икки дарғаси», «Араб олимининг Имом ал-Мотуридий ҳақидаги асари» каби бобларда муаллиф буюк мутакаллимнинг ҳаёти, унинг илмдаги журъат ва жасорати хусусида атрофлича сўз юритади. Айниқса, Мотуридий ҳақида араб олимларининг айтган сўзларини келтирар экан, Убайдулла Уватов ёзади: «Аҳли суннат ва-л-жамоатнинг мадрасаларидан бири ал-Мотуридийя мадрасасига асос солган аллома бундан ўн аср муқаддам бўлгани каби бугунги кунда ҳам миллионлаб мусулмонларнинг маънавий, руҳий раҳнамоси сифатида жумла жаҳонга машҳурдир». Убайдулла Уватовнинг ушбу китоби Ўзбекистон РФА «Фан» нашриётида чоп этилган.

Алломалар ҳаётини ўрганиш — игна билан қудуқ қазиш билан баробардир. Шу нуқтаи назардан қараганда шарқшунос олимларимизнинг меҳнати таҳсинга сазовор. Таниқли манбашунос Ҳамидхон Исломийнинг «Абу Мансур Мотуридий» рисоласи ана шундай изланишлар сирасига киради. Ушбу рисола одатдагилардан фарқлилиги билан ҳам ўқувчи диққатини тортади. Анъанавий сўзбошидан кейин «Абу Мансур Мотуридий ас-Самарқандий» бобида алломанинг ҳаёти қисқача баён этилади. Айни пайтда «Мансур» сўзи «Ғолиб» маъносини бериши таъкидланади, яъни калом илмидаги беқиёс муваффақиятлари учун Мотуридийга «Абу Мансур» — «Ғолиб ота» деб куня берилган. Ушбу бобда кичкина нақл ҳам келтирилган. Қутайба ибн Муслим Самарқандни фатҳ этгач, Амир Муҳожирни бу ерга ҳоким этиб тайинлайди. Ҳоким Кўҳак тоғининг жанубий этагидан Обираҳмат ариғини қаздираётган пайтда Ҳизр алайҳиссалом учраб: «Моътируду?» («Нима истайсиз?») деб сўрайди. Амир: «Моъуриду» («Сув истаймиз») деб жавоб берган экан. Шундан кейин Обираҳмат ариғидан сув ичадиган ерлар «Мотурид» деб аталиб кетган экан.

Абдулла Қодирий номли «Халқ мероси» нашриёти фиқҳ илмининг сардори Бурҳонуддин ал-Марғинонийнинг ҳаёти ва ижоди ҳақида ҳикоя қилувчи рисолалар чоп этди. Улардан бири заҳматкаш олим Маҳмуд Ҳасанийнинг «Ал-Марғинонийнинг «Ҳидоя» асари ва унга ёзилган шарҳлар» мажмуасидир. Китобга сўзбоши ёзган академик М. Хайруллаевнинг таъкидлашича, «Шарқшунослик институтининг қўлёзмалар хазинасида 60 минг қўлёзма, 40 мингдан зиёд босма асарлар» сақланади. Маҳмуд Ҳасаний ана шундай асарлардан бири «Ал Ҳидоя»га ёзилган шарҳлар ҳақида баҳс юритади. Китобнинг илк боби «Ислом фиқҳшунослиги тарихидан» деб номланади. Муаллиф қисқа, аммо лўнда қилиб фиқҳнинг дунёга келиши ва унинг ривожи, такомили ҳақида сўз юритади. Иккинчи бобда эса «Ҳидоя»гача ислом ҳуқуқшунослигига оид ёзилган манбалар ҳақида гап боради. Бу бобда Абу Ҳанифа Нуъмон ибн Собит ибн Зуто — Имом Аъзам ҳазратларининг «Фиқҳ ул Акбар», Абул Мунтахо Исматуллоҳ ибн Муҳаммад ал Муғнисовийнинг «Шарҳи фиқҳи Акбар», «Шамс ул-аимма» деб ном олган Муҳаммад ибн Аҳмад Абу Саҳл ас-Сарахсий ал-Ханафийнинг «Китоб ул мабсут фи фуруъ ил-фиқҳ» («Фиқҳ шохобчалари ҳақида кенг китоб») каби ўн бешга яқин нодир қўлёзмалардан воқиф бўламиз. Давр ўтиши билан ягона, барча саволларга жавоб берадиган қомусий китоб зарур бўла борди. «Ал-Ҳидоя» ана шу талабга тўлиқ жавоб беради.

Рисоланинг Бурҳонуддин ал-Марғиноний ва унинг «Ал Ҳидоя» асари бобида бу ҳақда батафсил сўзланади. Биз «Ҳидоя»нинг муаллифи, унинг дунёга келиши, аллома таянган манбалар, «Ҳидоя»да қаламга олинган асосий фиқҳий масалалар ҳақида маълумот оламиз. «Ҳидоя»нинг шарҳлари» бобида муаллиф ватандошимизнинг китобига ёзилган ўнлаб шарҳлар ҳақида ҳикоя қилади, уларни санаб ўтади.

Яна бир шарқшунос Одил Қориевнинг «Ал-Марғиноний — машҳур фиқҳшунос» рисоласи маълум маънода Маҳмуд Ҳасанийнинг китобини давом эттиради, тўлдиради. Муаллиф ўз рисоласида Бурҳонуддин ал-Марғинонийнинг ҳаёти ҳақида ҳикоя қилади, илмий меросини тадқиқ этади. Китобнинг «Аҳ-Ҳидоя»нинг қўлёзма нусхалари» боби борки, унда биргина Ўзбекистон РФА Шарқшунослик институтида ўнлаб нодир нусхалари борлиги айтилади. Марғиноний ҳазратларининг бир замондошининг айтишича: «Ал-Ҳидоя» Қуръони Карим сингари нусхаларга кўчирилган. Ундан олдин ҳеч ким унинг сингари бир асар тасниф этмаган».

Юқорида тилга олганимиз рисолалар буюк алломаларимизнинг ҳаёти ва ижодини ўрганишда барча қизиқувчиларга яхши суҳбатдош бўла олади.

Темур УБАЙДУЛЛО.

ДУНЁ ЯНГИ АСР БЎСАҒАСИДА

воқеалар • мамлакатлар • одамлар

ҚИСҚА САТРЛАРДА

● Европа Кенгаши Арманистон билан Озарбойжонни ушбу ташкилотга аъзо бўлишга таклиф этди. Бироқ икки қўшни мамлакат қабул қилинадиган кун Европа Кенгаши парламент ассамблеясининг январь ойида бўладиган сессиясида маълум бўлади.

● Кот-д'Иуарда 22 октябрь куни бўлиб ўтган президент сайлови чоғида тартибсизликлар юз берган эди. Қонли тўқнашувлар 171 кишининг ўлимига сабаб бўлган. Ҳукумат ушбу фожеа муносабати билан 9 ноябрни Миллий мотам куни, деб эълон қилди. Пойтахт Абижан шаҳрида бўлиб ўтган митингда президент Лоран Гбагбо халқни муроса ва тотувликка чақирди.

● АҚШда президент сайлови чоғида кулгили ҳолатлар ҳам юз берди. Масалан, Мичиган штатидаги сайлов участкаси эшиги олдига бир айиқ келиб туриб олди. Сайлов комиссияси аъзолари эса қўлидаги бюллетенлари билан ичкарида қолиб кетди. Натижада сайлов натижалари ҳақидаги маълумотларни узоқ вақт эълон қилишнинг иложи бўлмади. Кузатувчиларнинг таъкидлашича, эҳтимол айиқ полвон ҳам ўзининг «конституциявий ҳуқуқидан фойдаланмоқчи» бўлган.

ЁПИШГА ҚАРОР ҚИЛДИ

Қатар ҳукумати ушбу мамлакат пойтахти Доҳада фаолият кўрсатаётган Исроил савдо ваколатхонасини ёпишга қарор қилди. Хабарда айтилишича, ушбу қарор Фаластинда юзага келган кескин вазият билан боғлиқ.

Исроил савдо ваколатхонаси 1996 йили очилган эди. Ўшанда Қатар ҳукумати Исроилнинг араб давлатлари билан илиқ муносабат қураётгани учун ўзаро иқтисодий алоқаларни ривожлантиришга қарор қилганди.

ХХ асрнинг сўнгги юлдузлари

Одам боласи ҳақида ҳамиша яхши гаплар айтиш мумкин ва керак. Сабаби инсон дунёга яхши юмушлар қилиш учун, эзгуликлар улашиш учун келади. Бир инсон ҳақида доимо яхши гаплар айтиб, хотирланса, иккинчиси аҳён-аҳёнда эсга тушиб қолади. Демак, ҳаммага бирдек суюкли одамни унутиб бўладими!

«МЕН СИЗГА ЎЛГУНЧА ЭЗГУЛИК УЛАШДИМ»

Жаҳонни ўзининг рақслари билан мафтун этган, бу йил 75 ёшида ёруғ дунё билан хайрлашган машҳур рақс устаси — раққос Маҳмуд Али Султон ўғли Эсамбоев ана шундайлардан бири эди. Умрининг сўнгги кунларида у уйидан ташқарига чиқолмай қолганди. Эшигини тақиллатиб келган ҳар бир инсон унинг учун Яратганнинг инъоми бўларди. Чунки ҳар бир йўқлаб келган зот унга бир томчи бўлса ҳам ҳаёт қувончини бахш этарди. Соатлаб суҳбатлар асносида уста Маҳмуд Эсамбоев ёшариб кетгандек бўлар, юраги ҳаёт завқига тўлар эди.

У ҳаётни жуда севарди. Унинг энг яхши кўрган сўзи муҳаббат эди, эзгулик эди. Доим: «Мен ажойиб кишилар қуршовида яшайман, дунёда ёмон одам борлигига ишонмайман», дерди. Шунинг учун ҳам Маҳмуд Эсамбоев оғир дардни енгиб оёққа турганида уни зиёрат қилиш учун Мағрибу Машриқдан яхши одамлар ташриф буюришди.

У ҳаётдан ҳамиша рози бўлиб яшади. Сабаби ҳаёт уни буюк истеъдод билан тақдирлаган эди. Бу ҳақда ўз вақтида асримизнинг ажойиб рақкосаси Галина Уланова хоним: «Маҳмуд эга бўлган истеъдодни академияда ўқитмайдилар» деган эди.

Уни бутун дунё биларди. Буюк ҳурмат, чексиз ҳайрат билан томоша қиларди. Маҳмуд Эсамбоев Хитойдан тортиб, то Кубагача, барчани — ўзимизнинг тил билан айтганда — етти иқлимни лол этган истеъдод соҳиби эди. Шундай бўлса ҳам унинг ҳаёти бир текис кечмади. Турли зарбаларга учради, синовларга дош берди.

Кавказнинг «Стари Атаглар» даҳаси атрофларидаги қишлоқларда ажойиб рақс тушадиган ўсмир ҳамма вақт азиз меҳмон эди. Охир-оқибат унинг рақслари ҳақидаги гап-сўзлар отасининг қулоғига етиб борди. Бир оқшом Али Султон Маҳмудни жазога маҳкум этди: «Бу қилган ишинг йигит кишининг иши эмас. Мен сени ўлдираман. Майли, битта кавказлик кам бўлса бўлсин, лекин сен рақсга тушмайсан». Отасининг қўлидан бир амаллаб қутулиб чиққан Маҳмуд уйидан бош олиб кетишга мажбур бўлди. «Менинг рақсларим кимга халақит берди, — деб ўйларди у. — Ахир биронта рақкоснинг йўлига ғов бўлмадим-ку». Соддагина йигитча аҳволидан огоҳ этиб, юқори идораларга кўп марта хат ёзди. Аммо, жавоб олмади. Охири бахту омадини синаб, поездга ўтирди. Бу гал ҳам омад ундан юз ўгирди. Ёнида ҳеч вақоси йўқ йигитчани поёни йўқ чўлларда вагондан тушириб юборишди. Яхши одамлар бор экан. Уни ўтовларига киргизишди, бир бурда нонларини баҳам кўришди. Ундаги беқиёс истеъдодни кўриб, ёрдам қўлини чўзишди. Қарағанда шаҳрида эса, отасини учратиб қолди. Ўғлининг эл орасидаги обрўсини кўрган отанинг кўзларидан ёш оқди. Кейин оқ фотиҳа берди: «Довруғинг жаҳонни тутсин, сендан розиман, Маҳмуд, жоҳил отангни кечир».

Маҳмуд Эсамбоев саҳнада қанчадан-қанча умрларни яшади. У яратган, асос солган бир рақкос театрининг доңғи отаси дуо қилганидек Доғистонга кетди. Театрда Маҳмуд Эсамбоев жаҳондаги деярли барча халқларнинг рақсларини ижро этди. У бразилиялик, испаниялик, кубалик, мексикалик, франциялик бўлиб саҳнада рақс тушди. Йўқ-йўқ, рақс тушмади, яшади. Ҳатто, ҳиндларнинг Олтин худоси қиёфасида миллионлаб юракларни забт этди. У алал-оқибат саҳнадаги рақс маъбудига айланди.

У нафақат рақкос, балки, оташин ватанпарвар эди. Унинг қаҳрамонлари ўз юртини ҳаддан ташқари севган кишилар эди. У саҳнадан туриб Ватанни севиш, унинг фикри-ёди билан яшаш инсон учун улуғ бахт эканлигини бизларга рақс тили билан сўзлади.

Маҳмуд Эсамбоевнинг умри йўлларда ўтди. У бир жойда тиниб-тинчиб ўтиролмасди. Рақсларда киядиган ажойиб либослари йўлларда қолиб кетди. Пабло Пикассо ишлаб ҳадя этган сурати ҳам ким билсин қаерда бедарак бўлиб кетди. У ҳеч қачон бойликка муккасидан кетмаган эди. Энг охирги костюмини зўр хурсандчилик билан, сўраганларга тақдим этарди. «Ўзидан кўра бошқаларга заруррoқ эканлигини билса, у бировдан ҳеч нарсасини аямасди», дейишарди одамлар. У Эстрада санъати халқаро уюшмасининг президенти сифатида қилган эзгу ишларини санаб адоғига етиб бўлмайди.

У ҳар қанча юксакликка кўтарилмасин, улуғланмасин, қанчалар тақдирланмасин (Маҳмуд Эсамбоев олмаган мукофот йўқ ҳисоби) асло бошини мағрур кўтариб мақтанмади. Бутун умри гўзаллик ва олижанобликка хизмат қилди.

У жон таслим қилаётганида лабларига қулоқ тутган одам албатта шу сўзларни эшитар эди: «Мен сизга ўлгунча эзгулик улашдим». Эзгулик улашган инсон борки, унинг номи абадий, ўчмас бўлиб, юракларга ёзилади ва бу номни ҳеч қандай куч ўчиролмайди.

Темур ЙЎЛДОШЕВ.

БУ дунёнинг ИШЛАРИ

● ФРАНЦИЯДА молларнинг қутуриш касаллиги одамлар орасида ҳам тарқалиши мумкин. Шифокорлар шундай фикрда. Улардан бири Доминик Жийонинг айтишича, қутуриш касаллигига учраган мол гўшти савдо дўконлари ва ресторанларда сотилган бўлиши эҳтимолдан холи эмас.

● ХИТОЙЛИК аёллар мамлакат парламентидаги доимий комиссиянинг никоҳ тўғрисидаги қонунга тузатиш киритиш борасидаги ташаббусига қаршилик билдирмоқда. Аёллар қонунчилик органидан нафақат эркакларнинг хиёнати, балки хотинларни зўрлаш ҳолатларига нисбатан ҳам кескин чора кўришни талаб қилмоқда.

● АВСТРАЛИЯликлар меҳнат таътили ҳақида энг кам ўйлайдиган халқ бўлиб чиқди. Махсус тадқиқот натижаларига кўра, аҳолининг 40 фоизи меҳнат таътилига чиқмай ишлаб келмоқда. 42 фоиз ишчи қисман таътилга чиққан.

● ТУРКИЯДА ўтказилган сўров натижалари қизиқ маълумотларни берди. Маълум бўлишича, мамлакатда 13 ёшгача бўлган болаларнинг тенг ярми ўзининг дунёга қандай келганини билмас экан. Сўралганларнинг 40 фоизи ўзларини ё экин майдонидан топиб олинган, ёки лайлак олиб келган, деб ҳисоблар экан. 36 фоизи эса қандай қилиб дунёга келганини ўйлаб ҳам кўрмаган.

ВАЗИФАСИНИ ЎТАЙ БОШЛАДИ

Литванинг янги ҳукумати расман ўз вазифасини бажаришга киришди. Яқинда бўлиб ўтган парламент сайловидан сўнг Либерал партия раҳбари Роландас Паксас томонидан тузилган Вазирлар маҳкамаси Литва сейминининг (парламент) кўпчилик депутатлари томонидан маъқулланди.

ЖАЗО БЕКОР ҚИЛИНДИ

БМТ Бош ассамблеяси АҚШнинг Кубага нисбатан эълон қилган иқтисодий жазо чоралари бекор қилинишини ёқлади. Бош ассамблея 55-сессиясининг навбатдаги мажлисида ушбу масала муҳокама қилинганда, 167 давлат тақиққа қарши овоз берди. Уч мамлакат - АҚШ, Исроил ва Маршалл оролларигина қаршилик билдирди.

СОБИҚ ПРЕЗИДЕНТ ШУБҲА ОСТИДА

Албания пойтахтининг янги мэри Эди Рама қароргоҳи номаълум шахслар томонидан ўққа тутилди. Хабарларга қараганда, бу вақтда бино ичида бўлган кишилар жабр кўрмаган. Эди Рама бу жиноятда Албаниянинг собиқ президенти Сали Беришанинг қўли борлигини айтди.

(ЖАҲОН ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ХАБАРЛАРИ АСОСИДА ТАЙЁРЛАНДИ).

Заковат булоғидан томчилар

АБУ НАСР АЛ-ФОРОБИЙ ҲАЁТИДАН ЛАВҲАЛАР

Буҳоролик бир бадавлат одамнинг уйига ўт тушиб, бир кечанинг ўзида бутун молу-дунёси, бола-чақаси ёнғинда ёниб кетди. Шикордан қайтиб келган уй эгаси, бу аҳволни кўриб, ҳушини йўқотди. Одамларга кўринмай, анча пайтгача бетоб бўлиб ётди. Бир куни катта маъракада, жамоага келиб қўшилишга мажбур бўлган ўша бойваччанинг оғзидан бемаврид ва бемаъни гаплар чиқаётганини одамлар сезиб, ҳайрон бўлишди. Бу пайтда Буҳорода яшаётган ал-Форобий ҳам шу маъракада экан, бойваччанинг ҳолига ачиниб:

— Худди бойликка ўхшаб, соғлом фикр ҳам тақдир тақозосига боғлиқдир, — дебди.

ЁМОНЛИК БЕЛГИСИ

Тус амири Хўжа Солиҳ яқин ёронларини йиғиб, еб-ичиб, ўйин-кулги қилиб ўлтирар эди. Йиғиндагилар унинг ёши анча ўтсада, ҳали ҳам кучлилигини, ҳали ҳам зўрлигини мақташганида, кексайиб қолган амир қизишиб:

— Ёшлигимда куч-қувватим жуда ўткир бўлган. Бир кунда беш-олти канизак билан бўлмасам, дунё менга қоронғу эди, — деб мақтанди.

— Яхшидан яхши от қолади-да! — дебди меҳмонлардан бири. — Сен яхшилик тимсоли, яхшилик белгисисан!

— Хўш, ёмонлик тимсоли, ёмонлик белгиси қандай? — деб кайфи ошган амир ал-Форобийга қаради. Мастлик авжига кўтарилиб қолган даврада зўрға ўтирган олим, шундай жавоб қилди:

— Қариликда ёшликдаги зўрлигини баён қилиш ва камбағаллигида бой пайтидаги ишратини зикр этиш.

КУРАШДАН ЧАРЧАШ

Ҳамадон амирига душман бўлган қабила хужум қилавериб, уни ҳоли-жонига қўймади. Куч-қуввати етарли бўлишига қарамай, руҳан заифлашиб қолган амир, қабила бошлиғи талаб қилган оғир шартларни қабул қилди. Ўзининг бўйи етган қизини қабила бошлиғига хотинликка берди. Бу келишув ҳақида фотиҳа ўқилиб, ҳамма тарқалгач, амир ал-Форобийни кузатар экан:

— Келишган яхши! Келишмасам бўлмас эди, — деди.

— Душман билан келишиш — курашдан чарчаш демакдир, — деди олим.

Орадан бир йил ҳам ўтмай, қабила бошлиғи ўз қайнотасидан амирлик курсисини ҳам тортиб олди, душманлигини барибир қилди.

НАСИБА УЗИЛГАНИДА

Бир бўликнинг ҳокими ўта жоҳил, халқни ўйламайдиган худбин, баттол одам эди. Унинг устидан шикоят қилиб Бағдод амирининг олдига келувчиларнинг кети узилмай қолди. Халқнинг аҳволига раҳми келган фузалою уламолар шу ҳокимнинг ўрнига бошқасини тайинлашни амирдан сўрашди. Амир бўлса ўша ҳокимни чақириб, унга дўқ-пўписалар қилиб қўйишдан нари ўтмади. Ҳокимнинг зулми бундан авжига минса миндики, аммо пасаймади. Хўрланган халқнинг ноласи Тангрига етиб, соппа-соғ юрган ҳоким тунда уйқуга ётиб қайта турмади. Бундай хабар келган пайтда ал-Форобий амир саройида эди, у беихтиёр:

— Амир ололмаганни ажал олди, — деб юзига фотиҳа тортди.

— Нима дединг? — қизиқди амир.

Шунда ал-Форобий:

— Насиба узилгач, онгимиз тузатолмаган камчиликларни тақдир тузатар экан, — деди.

ШУҲРАТ ЙЎЛИ

Улуғ файласуфнинг тарбиясида бўлган Бағдод шаҳзодаси ўқиш дарслари, амалий машғулотлардан безиб, отасига шикоят қилди. Амир файласуфни саройга чақириб шаҳзодадан сўради:

— Мана улуғ шайхнинг кўз олдида шикоятингни айт!

— Дарслар зерикарлидир. Дарсдаги гаплар амалда кераксиздир, — деди тирранча ва отасидан тап тортмай, гапида давом этди. — Искандар Зулқарнайннинг устози Арасту ҳам ўз шогирди билан фақат уч йилгина машғулот ўтказган. Кейин уни шуҳрат чўққиси томон етаклаган. Мен беш йилдан ортиқ ўқимоқдаман. Энди мени шуҳрат чўққисига бошласин!

— Шуҳрат йўли меҳнатдир, — деди ал-Форобий ранжиб. — Ўзга йўл эса жиноятдир.

УМР — ЁДДА ҚОЛГАН ОНЛАРДИР

Бағдод амири Абул Қосим ал-Форобий билан бирга олим Абу Машар Маттанинг қишлоғидан қайтаётиб, йўл устидаги улуғлар қабристонини зиёрат қилди. Қабристонда фақат ўн чоғлиқ қабр бўлиб, шунга қарамай бу макон каттагина майдонни эгаллаган, қабрлар эса сервиқор безатилган эди. Қабр тошларининг аксарияти қора мармардан бўлиб, сайқалланган ва сиртига олтин ҳарфлар билан ёзувлар битилган эди. Амир бу ёзувларни бирма-бир ўқиттиргач, ал-Форобийдан сўради:

— Тошларга битилган ёзувлардан маълум бўлдики, бунда кўмилганларнинг барчаси гўдак бачалар экан. Уларнинг аксарияти бу фоний дунёга келгану кўз юмган кўринади, — деди амир ҳайрат ва ачиниш билан. — Аммо, нечун бу гўдакларга шунчалик дабдабаю асасалар?

— Бунда ётганлар сен айтгандек гўдаклар эмас, — деди ал-Форобий тоштахталар устидан чангларни артар экан.— Буларнинг бари сендек амир бўлса, иккинчиси ўз юртининг султони бўлган. Бу ёруғ дунёда юзга яқин, баъзилар эса юздан ҳам кўп йил умр ўтказган муҳрдорлардир.

— Қабртошларида қайд этилишича улар бир ёки бир ярим йилча яшаганлар-ку ахир?

— Умр ўтган кунлар эмас, ёдда қолган гўзал дақиқалардир. Оллоҳ насиб этган узоқ умрни ўтказган бир улуғ зотнинг барча бахтли онларини ҳисоблаб чиққанда бир-бир ярим йилдан ошмаган экан.

Орага жимлик чўкди.

— Энди мен умримни қандай ўтказсам экан? — деди амир маъюслик билан.

— Дилшодлик билан, — деди олим жилмайиб. — Дилғашлик умр эговидир!

ҚАРЗ ҲАҚИДА

Дамашқда анчадан бери яшовчи яҳудий олим Юханна ибн Хайлана бир куни ал-Форобий билан суҳбат чоғида олимнинг фикрини билмоқчи бўлиб сўрабди:

— Бир нарсага менда муҳтожлик туғилди, шуни кимдан сўрасам яхши?

Форобий бироз ўйлаб туриб, жавоб қилди:

— Сўраган нарсангни бера оладиган, сўрашга ҳаддинг сиғадиган кишидан.

Бундай жавобни эшитган ибн Хайлана ўйга толди-да, сўнгра тез кетишга отланди.

— Хозироқ Аҳмаднинг олдига бораман, — деди у ўрнидан турар экан.

— Ул кимдир? — сўради олим.

— Менинг яқин дўстим, — деди Юханна. — У билан ака-укадек яқинмиз!

— Сўрайдиган нарсанг нимадир?

— Бирозгина пул қарз олмоқчиман, — деди Юханна қизариб.

Ал-Форобий буни эшитиб, бош чайқади ва дўстига деди:

— Қарз ёмон нарса. У муҳаббат, оқибат қайчиси. Дўстингдан қарз олсанг, меҳр кўтарилиб, ораларинг бузилади.

ЯХШИ ВА ЁМОН ИШ ҲАҚИДА

Олим Абу Машар Матта ал-Форобий билан кўп бирга бўлиб, унга юнон, рум ва лотин тилларини ўргатган эди. Икковлон тез-тез учрашиб, қизиқарли суҳбатлар қуриб ўлтиришар эди. Шундай савол-жавобларнинг бирида Абу Машар ал-Форобийдан:

— Ишларнинг энг яхшиси нима? — деб сўрабди.

— Ҳакимлар ва олимлар мажлисида ўлтириш, суҳбатларидан баҳра олишдир, — деб жавоб қилди файласуф.

Бундай суҳбатларда, бу икки олимга хизмат қилиб, уларнинг сўзларини тинглашга одатланган маҳалла ёшлари, олимга олқиш айтди.

— Ишларнинг энг ёмоничи? — сўради суҳбатда бўлган ёшларнинг бири.

— Тиланчиликдир! — деди ал-Форобий қўл силкиб.

— Ориф деб кимни атайсан? — қизиқди Абу Машар.

— Ўзини бошқалардан кам деб билган одамни, — деди файласуф.

— Бу хислат қандай ҳосил бўлади? — деб сўрашди суҳбатдагилар.

— Олимлар ва ғариблар суҳбатидан, — жавоб берибди олим.

— Инсон нима билан маърифатли бўлади? — сўради суҳбатдошларнинг бири.

— Фақат сабр ва шукр билан, — деб жавоб қилди ал-Форобий.

Аъзам АЗИМОВ,
техника фанлари доктори, профессор.

Сап-сариқ бўлса ҳам, барглар бунча чиройли!
Даврон АҲМАД сурат-лавҳаси.

Қатра

КУЗ ТОНГИ

Тун бағрида оқариб тонг отаяпти. Олтин кузнинг яна бир мунаввар, саҳий тонги. Бу тонг мени ёқимли кунлар хониши, илиқ шаббода билан уйғотди. Кўзимни очдим-у бир зумда она табиатнинг бешигида ширин ухлаётган гўдак мисоли ажиб саодатга тўлдим. Кўнглимдан юртга меҳр-муҳаббат, азиз инсонлар яхшилигидан шукрона тўкилди. Дилкушо дамлар, яхшиликка сари босилажак қутлуғ қадамлар ойдин манзилларга етаклашидан қониқиш туйдим. Аслида мен ҳам шу Ватаннинг бир парчаси, кўнглимдан шу замин жой олгани рост-ку!

Ширин хаёллар оғушида радио мурватини бурайман. Ҳофиз шўх пардада ёр ва диёр васфини мадҳ этмоқда. Қўшиққа жўр бўламан. Бахтиёрлигимдан бешикдаги болам ҳам кўзларини пирпиратиб кулиб боқишидан дилим тоғдек юксалади. Болажонимда ўзимнинг болалигимни кўраман.

Зулмат пардасини буткул йиртган тонг менга пешвоз. Орзуларим рўёби, мақсадларим мустажоби бўлган кузнинг дилбар бу тонги, салом сенга!

Муқаддас ЮСУПОВА.

Шеърият

КИПРИГИМДАН ҚОЧДИ УЙҚУЛАР

Сергак тортиб тиниган хаёл,
Юракларда шаббода базми.
Гўё гулга термулган мисол
Келажакнинг фусункор назми.

Шодонлигим боиси шундан,
Дилга ишонч солар туйғулар.
Дунё бизни тан олган кундан,
Кипригимдан қочди уйқулар.

Завқим келар — товланар ғурур,
Кўзларимда қуёш ёлқини.
Ҳурлик сочган саховат ва нур,
Овунтирар оқшом салқини.

Нега кўнгил топмасин таскин?
Бор орзулар ёзмоқда қанот.
Кўз ўнгимда ўзгарар кескин —
Эзгуликка интилган ҳаёт.

ЁР-ЁР БЎЛАР

Дилга севги ошно экан,
Ором бўлар, озор бўлар.
Нур бор экан, гул бор экан,
Ўзбекистон гулзор бўлар.

Юлдуз бўлмас чўнг осмонсиз,
Ситам бўлмас ҳеч поёнсиз.
Сен сулувсан ҳеч гумонсиз —
Наҳот шундай нигор бўлар.

Хуршид нур-ла ғурур сочар,
Баҳор гул-ла сурур сочар.
Севгим сенга нур сочар,
Кимлар унга хумор бўлар.

Шодон кўриб шодланмасанг,
Оққуш бўлиб қадланмасанг.
Ҳар кўрганда нозланмасанг,
Сендан қандай дилдор бўлар?

Дилга севги ошно экан,
Ором бўлар, озор бўлар.
Нур бор экан, гул бор экан,
Юртда ҳар кун ёр-ёр бўлар...

ДАВЛАТМУРОД.

СЬЮ ХОНИМ ТААССУРОТЛАРИ

Брайтонлик ўқитувчи Сью Камиллери хоним Ўзбекистонга келишни азалдан орзу қиларди. Яқинда Сью «Ўзбекистонни биласизми?» номли савол-жавоб ўйинида ғолиб чиқиб, ўз орзусига эришди.

Ушбу викторина илк бор Буюк Британияда Ўзбекистон элчихонаси томонидан «Ўзбекистон ҳаво йўллари» авиакомпанияси ва «Эйжа Трэвел Интернейшнл» сайёҳлик агентилиги ваколатхоналарининг ҳомийлигида ташкил этилди.

Мукофот учун С. Камиллерига Ўзбекистоннинг кўҳна шаҳарлари – Тошкент, Самарқанд ҳамда Бухорога келиш имконияти берилди. Британияга қайтгач, Сью ўз таассуротлари билан ўртоқлашди.

– Мен мамлакатингизга «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси самолётида . учдим ва ундаги шарқона меҳмондўстлик билан уйғунлашган юқори даражадаги хизматдан жуда мамнун бўлдим, – дея ўз ҳикоясини бошлайди сайёҳ.

Менинг Буюк Ипак йўлидаги қадимий мамлакатга қилган сафарим Тошкентдан бошланди. Унинг тарихи, кўҳна ёдгорликлари ва замонавий иншоотлари ҳамда шу ерда яшовчи оққўнгил инсонлар билан яқиндан танишдим. Шаҳар метросида сайр қилдим. Метрополитен бекатлари менга ерости саройларини эслатди.

«Шарқ дурдонаси» шарафига ҳақли равишда эга бўлган эртаклар шаҳри Бухорода икки кун бўлдим. Ҳаётимда илк бор гилам тўқиш жараёнини ўз кўзим билан кузатдим. Ўзбек тўқувчилари тайёрлаётган маҳсулотлар шу қадар жозибали эдики, беихтиёр иккита гилам харид қилишга мажбур бўлдим.

Ўзбекистонга ташрифимнинг энг эсда қоларли қисми Самарқанд билан боғлиқ. Регистон майдони ва Амир Темур мақбараси менда жуда катта таассурот қолдирди. Мазкур ёдгорликлар мамлакатингизнинг бой ва ўзига хос тарихи билан унинг буюклигини намойиш этади.

– Афсуски, Ўзбекистонга қилган сафарим бор-йўғи бир ҳафта давом этди, – дейди Сью Камиллери, – аммо у менинг бутун ҳаётимни ёрқин ва ўчмас таассуротлар билан бойитди. Умид қиламанки, кўҳна Шарқнинг ушбу ҳақиқий эртагини яқин келажакда яна бир бор кўришга муяссар бўламан.

Мардон ЁҚУБОВ,
«Жаҳон» АА, Лондон.

Бўш вақтларда

АЛОЭНИНГ ҚАДИМГИ НОМИНИ БИЛАСИЗМИ?

ЭНИГА: 5. Самарқанднинг юнонча номи. 8. Милоддан аввал 730 йилда юнонлар асос солган шаҳар. 9. Жимжитлик, сокинлик. 11. Алоэнинг қадимги номи. 15. Зардушт ибодатхонаси хизматчиси. 17. Хотин-қизларнинг енгсиз устки кийими. 18. Ўрта аср форс-тожик мутафаккири ва шоири. 19. Узунлик бирлиги. 20. Воҳаларда ўсадиган кўп йиллик ялпоқ бошли ўсимлик. 21. Руҳонийларнинг олий табақаси. 23. Гапдаги иккинчи даражали бўлак. 26. Мусулмонларнинг муқаддас шаҳри. 27. Уйма металл қолип. 28. Ўқотар қурол тури. 29. Ўзбек халқ достони. 31. Орол денгизининг қадимги номи. 33. Узоқ масофага югуриш. 34. Калта милтиқ билан қуролланган аскар.

БЎЙИГА: 1. Юнон афсоналаридаги гўзал йигит. 2. Жисмларни ташкил қилган нарса. 3. Кеманинг шамол йўналишига томон юриши. 4. Судда айбланувчини ҳимоя қилувчи шахс. 6. Инглиз драматурги ва шоири. 7. Сафар йўли. 10. Қатл қилинган кишилар. 12. Аруз вазнида ёзилган шеърий парча. 13. Мушкул аҳволдаги кимсага кўрсатилган марҳамат. 14. Ўрта асрларда Мисрдаги қуллар ва қулликдан озод қилинган кишилар. 16. Йиртқич қуш. 17. Балиқ тури. 22. Жанубий Америкадаги дарё. 24. Икки қўлдан чиқадиган садо. 25. Ўткир ақл соҳиби. 26. Вақтли..... 29. Бошида сочи йўқ. 30. Россиядаги шаҳар. 32. Шийпоннинг бир тури. 33. Эшонга қўл берган шахс.

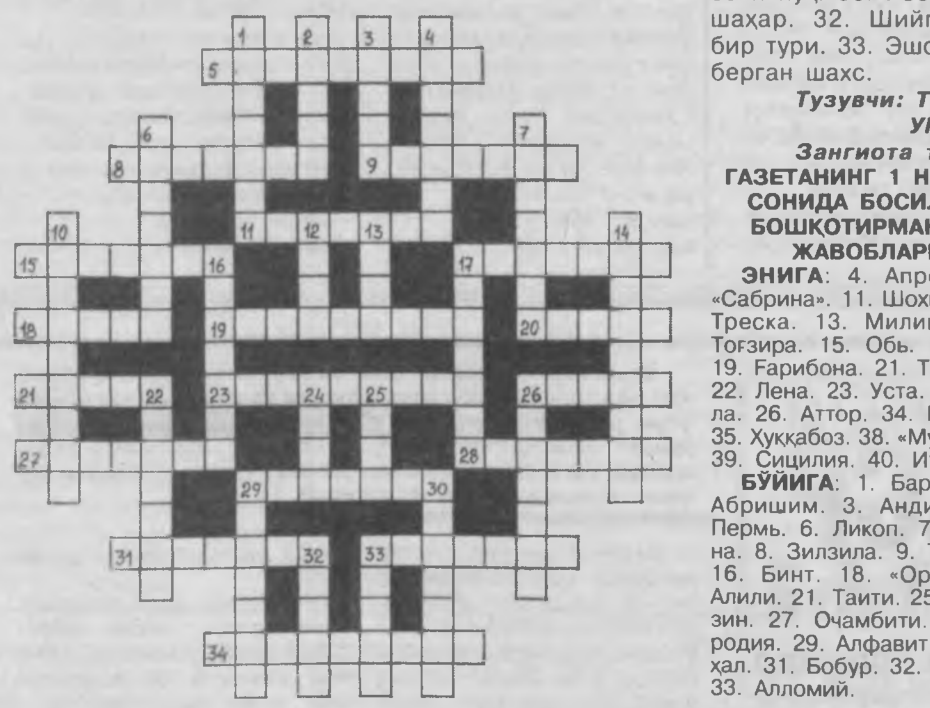

Тузувчи: Тожиали УМАРОВ.
Зангиота тумани.

ГАЗЕТАНИНГ 1 НОЯБРЬ СОНИДА БОСИЛГАН БОШҚОТИРМАНИНГ ЖАВОБЛАРИ

ЭНИГА: 4. Апрель. 10. «Сабрина». 11. Шохилак. 12. Треска. 13. Милиция. 14. Тоғзира. 15. Обь. 17. Поп. 19. Ғарибона. 21. Тенглама. 22. Лена. 23. Уста. 24. Атала. 26. Аттор. 34. Матлуба. 35. Ҳуққабоз. 38. «Муҳаббат». 39. Сицилия. 40. Итбалиқ.

БЎЙИГА: 1. Барибал. 2. Абришим. 3. Андижон. 5. Пермь. 6. Ликоп. 7. Колонна. 8. Зилзила. 9. Таҳрима. 16. Бинт. 18. «Орск». 20. Алили. 21. Таити. 25. Табарзин. 27. Очамбити. 28. Пародия. 29. Алфавит. 30. Зуҳал. 31. Бобур. 32. Дастҳат. 33. Алломий.

Ҳар тўғрида

МУАММОГА АЙЛАНМОҚДА

Америка олимларининг янги экологик тадқиқотларига мувофиқ, кейинги бир неча ўн йилликлар давомида аҳолиси жадал суръатлар билан ортиб бораётган кўпгина мамлакатларда табиий ашёлар камайиб бораяпти, «демографик толиқиш» аломатлари сезиляпти.

1950 йилдан бошлаб жаҳон аҳолиси сонининг инсониятнинг бутун тарихи давомида энг тез ўсиши кузатиляпти. БМТнинг демографик тахминларига қараганда жаҳон аҳолиси 2000 йилдаги 6,1 миллиард кишидан 2050 йилда 9,4 миллиард кишига етиши кутилмоқда. Бу кўпайиш асосан ривожланаётган мамлакатлар улушига тўғри келади.

Шундай бўлгач, жаҳон мамлакатлари хукуматлари ўзларининг ер ва сув ресурсларини ҳисобга олишлари, улар қанча одамни талаб даражасида таъминлаши мумкинлигини аниқлашлари, аҳолини кўпайиши ҳақидаги сиёсатни белгилашлари лозим.

Чиноз туманидаги «Чиноз» жамоа хўжалиги «Чиноз» ширкат хўжалигига айлантирилиши муносабати билан **ТУГАТИЛАДИ.**

Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой мобайнида қабул қилинади.

Кулганга нима етсин!

Театрга тушган аёл ёнидаги эрини туртиб, «қулоғига» шивирлади:

– Азизим, ёнингга қара, анави киши ухлаб ўтирибди-я!

– Нима бўпти! Шунга мени уйғотишинг шартмиди? – деди эри.

* * *

Номаълум эркак бир аёлга қўнғироқ қилаяпти:

– Газетада танишиш ҳақида эълон берган экансиз. Эълонда 35/170 деб ёзилибди. Айтинг-чи, 35 сизнинг вазнингизми?

– Йўқ, бўйим. 170 эса белимнинг айланаси.

* * *

Камер оркестрнинг концертига бир аёл набирасини олиб тушибди. Бироз вақт ўтгач, бола зерикибди-да, бувисига виолончел чалаётган кишини кўрсатиб дебди:

– Буви, анави амаки ушлаб турган яшигини арралаб бўлгач, уйга кетамизми?

* * *

Бир аёл дугонасининг уйига телефон қилиб ҳол-аҳвол сўрабди:

– Қандай дугонажон, эсонмисан, омонмисан?

Дугонаси жавоб берибди:

– Йўқ, омон эмас, маймунман.

* * *

Бир йигит уйига эрталаб ширакайф ҳолда кириб келибди. Туни билан мижжа қоқмай чиққан хотини эрига:

– Шунча пайтдан бери қаерда эдингиз? – дебди дўқ қилиб.

– Дўстим Шокир билан ишхонада қолиб кетдик. Йиллик ҳисобот тайёрладик. Ўзиям роса чарчадим. Менга халақит берма.

Хотини Шокирнинг уйига қўнғироқ қилиб, эри тунда қаерда бўлганлигини сўрабди. Шокир:

– Бизникида бўлди. Улфатлар йиғилган эдик. Эрингиз ҳозир ҳам шу ерда. Нариги хонада телевизор кўриб ўтирибди. Чақирайми? – дебди.

* * *

– Эрим билан ажралишаман, – деди аёл отаонасиникига келиб. – Мўмин-қобил эди. Шайтон йўлдан урдими, кеча телефонда атиги бир соатгина гаплашганимга бир шапалоқ урди.

– Нима, ўзини босиб олгач, кечирим сўрамадими! – дебди отаси.

– Улгуролмади. Касалхонада эди-да. Эрим ўзига келмагач, «тез ёрдам» машинаси олиб кетди.

* * *

Суд бораяпти. Судья:

– Хотинингиз уйга келганингизда доим қалтираб, қўрқиб тураркан. Шу ростми?

– Йўғ-э, жаноб судья...

Судья айбланувчининг қулоғига шивирлаб:

– Тўғрисини айтинг, бунга қандай эришгансиз?

Дилшод ҚОСИМОВ тайёрлади.

Азиз кулги мухлислари!

Йил-ўн икки ой соғ-саломат, хушчақчақ ва бардам юраман десангиз, албатта, севимли нашрларингиз – «**Муштум**» (индекс–842) ва «**Афанди**» (индекс–590)га обуна бўлишга шошилинг!

Об-ҳаво

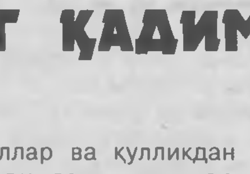

Об-ҳавони кузатиш бош бошқармасидан хабар қилишларича, 15-19 ноябрь кунлари пойтахтимиз ва Тошкент вилоятида ҳаво булутланиб туради. Вақти-вақти билан ёғингарчилик бўлиши, ҳарорат пасайиши эҳтимоли бор. Кечалари 2-7 даража илиқликдан 3 даража совуқ, 2 даража илиқ, кундуз кунлари 5-10 даражадан 0-5 даража атрофида илиқ бўлади.

Шу даврнинг иккинчи ярмига бориб, ҳарорат бироз кўтарилади. Кечалари 1-6 даража, кундуз кунлари эса, 8-13 даража атрофида илиқ бўлиши кутилади.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ • TOSHKENT HAQIQATI

Муассис: ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ҲОКИМЛИГИ

Бош муҳаррир Фатҳиддин МУҲИДДИНОВ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32.

Телефонлар: хатлар ва оммавий ишлар бўлими: 133-40-48 Эълонлар: 133-40-48, 136-57-27.

● Эълон ва билдирувлардаги факт ҳамда далилларнинг тўғрилиги учун реклама ва эълон берувчилар масъулдир.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №8. Буюртма Г-1004. Ҳажми – 2 табоқ, офсет усулида босилди, қоғоз бичими А-2. *Саҳифаловчи: Музаффар ҚЎЧҚОРОВ.*

"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй. Нашр кўрсаткичи: якка обуначилар учун 205, ташкилотлар учун 206. Босишга топшириш вақти – 20.00. Босишга топширилди – 19.45. 1 2 3 4 5 6